

Sveriges lantbruksuniversitet
Swedish University of Agricultural Sciences

Institutionen för ekonomi

Extern revisions roll vid kreditbedömning

- en studie om revisionspliktens avskaffande

The role of external audit within credit rating

- a study of the abolishment of mandatory audit

Susanna Backman

Erika Dellmark

Martina Sundqvist

Självständigt arbete · 15 hp · Grundnivå

Ekonomi - kandidatprogram · Examensarbete nr 1007 · ISSN 1401-4084

Uppsala 2016

Extern revisions roll vid kreditbedömning – en studie om revisionspliktens avskaffande

The role of external audit within credit rating – a study of the abolishment of mandatory audit

Susanna Backman, Erika Dellmark & Martina Sundqvist

Handledare: Helena Hansson, Sveriges lantbruksuniversitet (SLU),
Institutionen för ekonomi

Examinator: Karin Hakelius, Sveriges lantbruksuniversitet (SLU),
Institutionen för ekonomi

Omfattning: 15 hp

Nivå och fördjupning: G2E

Kurstitel: Självständigt arbete i företagsekonomi

Kurskod: EX0783

Program/utbildning: Ekonomi – kandidatprogram

Fakultet: Fakulteten för naturresurser och jordbruksvetenskap (NJ)

Utgivningsort: Uppsala

Utgivningsår: 2016

Serienamn: Examensarbete/SLU, Institutionen för ekonomi

Nr: 1007

ISSN 1401-4084

Elektronisk publicering: <http://stud.epsilon.slu.se>

Nyckelord: Avskaffad revisionsplikt, frivillig revision, kreditgivare, revisor, kreditbedömning, mindre aktiebolag, agentteori, revisionsteori

Sveriges lantbruksuniversitet
Swedish University of Agricultural Sciences

Institutionen för ekonomi

Förord

Vi vill tacka vår handledare Helena Hansson för nyttiga råd och reflektioner under studiens arbetsgång. Vidare vill vi tacka våra respondenter på Danske Bank, Marginalen Bank, Nordea, och SEB samt på Carlsson & Partners, EY, KPMG, Mazars och PwC för er tid och era goda svar av våra intervjufrågor. Vi vill även tacka vår seminariegrupp för råd under studiens gång. Slutligen vill vi även tacka bibliotekarierna på Sveriges Lantbruksuniversitet för bra service.

Abstract

Our purpose with this study has been to examine whether the revoked mandatory audit has affected the credit ratings of small businesses. The study was conducted by e-mail corresponding with our respondents to collect our empiric. Our findings suggest that the audit was not the most significant element in the process of credit rating. More important was the credit rating depending on a positive cash flow as well as the ability to pay off the mortgage. Moreover, was the trust between the owner of the business firm and the credit rator the most important factor.

Due to the time limitation we did not find the time to meet the respondents in person, which could have impact on the credibility of our study. Since the mandatory audit was revoked, it is still a new research area within Sweden, which is to contribute to the discussion with perspectives from both credit raters and auditors.

Sammanfattning

År 2010 trädde lagen i kraft angående avskaffad revisionsplikt för mindre aktiebolag. Det innebar att cirka 30% av Sveriges dåvarande aktiebolag förblev revisionskyldiga. En undersökning som UC utförde kom fram till att de aktiebolag som hade valt bort revisionen, eller som saknade en auktoriserad redovisningskonsult fick sämre kvalitet på sina räkenskaper. Avsaknaden av revisionen påverkade även aktiebolagen genom att de fick en högre kreditrisk vid en kreditbedömning.

Vårt problem grundar sig i att mindre aktiebolag som behöver öka sitt kapital med hjälp av inlåning inte har tillräcklig kreditvärdighet och därför inte får ta lån. Inom litteraturen kring mindre aktiebolag framkommer det olika argument kring hur viktig revisionen är för att kunna kreditbedöma aktiebolag, varför vi valt att bidra med ytterligare perspektiv från kreditgivare och revisorer.

Syftet med studien är att undersöka, från kreditgivares och revisorers perspektiv, vilken roll revision spelar vid kreditbedömningen av mindre aktiebolag.

Empiri har insamlats genom intervjuer med både kreditgivare och revisorer genom mailkontakt. Vi har analyserat empirin med hjälp av både *agentteorin* och *revisionsteorin*.

Det har framkommit under studiens gång att kreditgivare lägger stor vikt till revision av ett mindre aktiebolag. De anser att revisorns roll som en oberoende tredje part som opartiskt granskat aktiebolagets räkenskaper, är viktig vid en kreditbedömning. Samtidigt har det framkommit att revisorerna själva anser att deras roll är viktig vid kreditbedömningen. I enlighet med *agentteorin* och *revisionsteorin*, kan vi se hur revisorn fungerar som en brygga mellan *principalen*, kreditgivare, och *agenten*, aktiebolaget. Revisorn minskar *informationsasymmetrin* och skapar *legitimitet* och *komfort* för kreditgivarna.

Vid kreditbedömningen av aktiebolag lägger kreditgivare främst vikt vid ett positivt kassaflöde samt återbetalningsförmågan, vilka vid revision är kvalitetsgranskade av revisorn. Slutligen framkom att revisionen inte var det mest betydande vid en kreditbedömning, men underlättade väsentligt för både kreditgivaren och aktiebolaget. Det framkom att i slutändan är förtroendet mellan kreditgivaren och aktiebolag det viktigaste, oavsett om aktiebolaget har revisionsgranskats eller ej.

Innehållsförteckning

1 INTRODUKTION	1
1.1 BAKGRUND	1
1.2 PROBLEM	2
1.3 SYFTE.....	2
1.4 AVGRÄNSNINGAR.....	2
1.5 UPPSATSENS STRUKTUR	3
2 PRAKTISK REFERENS RAM	4
2.1 MINDRE AKTIEBOLAG I SVERIGE	4
2.2 KREDITGIVARE.....	4
2.2.1 Kreditbedömningsprocessen.....	4
2.3 REVISORER.....	5
2.3.1 Revisionsprocessen.....	6
3. TEORI	8
3.1 AGENTTEORIN	8
3.1.1 Adverse Selection.....	8
3.1.2 Moral Hazard	9
3.1.3 Agentkostnader	9
3.2 REVISIONSTEORI	10
3.2.1 Nationalekonomiska traditioner	10
3.2.2 Sociologiska traditioner	10
3.3 TEORETISK SAMMANFATTNING	11
4 METOD	13
4.1 KVALITATIV FORSKNINGSTRATEGI.....	13
4.2 FORSKNINGSDSIGN	13
4.3 FORSKNINGSMETOD	13
4.4 INTERVJUPERSONER	14
4.5 KVALITETSKRITERIER	15
4.5.1 Trovärdighet.....	15
4.5.2 Reliabilitet & Validitet.....	16
5 EMPIRI	16
5.1 KREDITGIVARE.....	17
5.1.1 Danske Bank.....	17
5.1.2 Marginalen Bank.....	17
5.1.3 Nordea.....	18
5.1.4 SEB	19
5.2 REVISORER.....	19
5.2.1 Carlsson & Partners.....	20
5.2.2 Ernst & Young.....	20
5.2.3 KPMG.....	21
5.2.4 Mazars	22
5.2.5 PwC	22
5.4 EMPIRISK SAMMANFATTNING.....	23

6 ANALYS	25
6.1 AGENTTEORIN	25
6.2 REVISIONSTEORI	26
6.3 ANALYTISK SAMMANFATTNING	27
7 DISKUSSION	29
8 SLUTSATS OCH FORTSATT FORSKNING.....	31
SLUTNOTER	32
REFERENSER	33
SKRIFTLIGA KÄLLOR	33
INTERNETKÄLLOR	34
OFFENTLIGA DOKUMENT.....	37
MUNTLIGA KÄLLOR	38
BILAGA 1 – INTERVJUFRÅGOR FÖR KREDITGIVARE.....	39
BILAGA 2 – INTERVJUFRÅGOR FÖR REVISORER.....	40

1 Introduktion

I detta kapitel beskrivs revisionsplikten och dess historia, samt dess påverkan på kreditvärdigheten. Vidare följer en problemformulering, syfte, forskningsfrågor samt studiens avgränsningar och struktur.

1.1 Bakgrund

Medlemsländer i Europeiska Unionen (EU)¹ har möjligheten att införa så kallad frivillig revision för mindre aktiebolag som undantag från revisionsplikten, enligt EU:s fjärde bolagsrättsdirektiv, 78/660/EEC (www, EUR-Lex, 1, 2009). Europeiska Kommissionen samt nationella tillsynsmyndigheter inom medlemsländerna har medgivit att det blir en orättvis ekonomisk börda för mindre aktiebolag att använda sig av en revisor (Collis, 2010). Under ett möte i mars 2007 ställde EU allt högre krav på större aktiebolag angående deras redovisning (SOU 2008:32). Därmed valde Sverige att särskilja sin revision, redovisning och bolagsrätt mellan små och stora aktiebolag. Det var ett val som flera medlemsländer inom EU tidigare hade gjort. Anledningen att de särskiljer sina redovisningsregler är att de mindre aktiebolagen inte klarar att uppfylla redovisningskraven (ibid.). I och med att aktiebolagen agerar på en internationell marknad riskerar länder som inte anpassar sig att få en stagnerad företagsmiljö. Genom att införa frivillig revision slipper de mindre aktiebolagen den kostnad som kan hänföras till revision (Niemi, Kinnunen, Ojala & Troberg, 2012; Carrington, 2010).

Från 1988 fram till 2010 hade samtliga aktiebolag och handelsbolag i Sverige revisionsplikt (SOU 2008:32). För att anpassa sig efter Europas marknad valde regeringen att utföra en utredning år 2006 kring avskaffandet av revisionsplikten. En proposition överlämnades till riksdagen 2010 angående en frivillig revision för mindre aktiebolag² (Prop. 2009/10:204). Senare samma år trädde lagen i kraft och cirka 30 % av Sveriges aktiebolag förblev revisionskyldiga enligt lag (Ju 10:11).

Det har visats i både Storbritannien och Finland att mindre aktiebolag som har valt bort revision till fördel för minskade kostnader, har istället fått en rad oönskade bieffekter som exempelvis minskad kreditvärdighet (Dedman & Kausar, 2012). Även i Sverige har det uppmärksamats av bland annat kreditupplysningsföretaget UC (www, UC, 1, 2013), som säger att de nystartade aktiebolag som valt bort revisor får en högre kreditrisk, då deras räkenskaper inte blivit kontrollerade av tredje part. Detta påstående kan bestyrkas av kreditvärderingsbolaget Soliditet som menar att avsaknaden av revisionen ökar osäkerheten kring aktiebolagens årsbokslut (www, FAR, 3, 2012). Det påverkar kreditbedömningen, vilket är en estimering av ett aktiebolags kreditvärdighet³ (Božović, Urošević & Živković, 2011). Undersökningen som UC utförde kom fram till att de aktiebolag som valt bort revisorn eller som saknar en auktoriserad redovisningskonsult får sämre kvalitet på sina årsbokslut, vilket påverkar kreditbedömningen (www, UC, 1, 2013).

¹ Ett fördjupat och utvidgat samarbete mellan europeiska stater (www, NE, 1, 2016).

² Uppfyller ett eller ingen av följande gränsvärden: fler än tre anställda (i medeltal), mer än 1,5 miljoner kronor i balansomslutning eller mer än 3 miljoner kronor i nettoomsättning (Ju 10:11).

³ ”Kreditvärdig är den privatperson, enskild näringsidkare, företag eller verksamhet som har förmågan att att [sic!] betala räkningar i tid och undvika betalningsanmärkningar” (www, UC, 2, 2016).

1.2 Problem

Revisionsbranschen har under de senaste åren förändrats och kommer fortsättningsvis förändras ännu mer (www, FAR, 1, 2013; Thorell & Norberg, 2005; Collis, 2010). Efter avregleringen av revisionsplikten behöver inte mindre aktiebolag längre ha en extern revisor. När revisionsplikten avskaffades i England, år 1994, var revisorernas åsikter splittrade kring huruvida avskaffandet var positivt eller ej (Thorell & Norberg, 2005). Revisionskåren ICAEWs⁴ var emot höjningen från £350 000⁵ till £1 miljon⁶ bland annat på grund av risken för försämrade informationskvalitet i aktiebolags räkenskaper, samt risken för ökad kriminell verksamhet i form av exempelvis bedrägerier. När diskussionen om revisionspliktens eventuella avskaffande för mindre aktiebolag introducerades, var även svenska revisorer skeptiska till avskaffandet av revisionsplikten för mindre aktiebolag (ibid.).

Avsaknaden av revisor har för mindre aktiebolag i EU haft sämre kreditvärdighet som bieffekt (Dedman & Kauser, 2012), även mindre aktiebolag i Sverige har märkt av den bieffekten (www, FAR, 2, 2013). Problemet som kan uppstå är att mindre aktiebolag som behöver utöka sitt kapital med hjälp av inlåning, får sämre kreditvärdighet då de valt bort extern revision. Vi vill med hjälp av studien undersöka hur revisorer och kreditgivare ser på detta problem sex år efter avskaffandet av revisionsplikten för mindre aktiebolag.

Tauringana & Clarke (2000) samt Collis, Jarvis & Skerratt (2004) menar att konflikter mellan managers, aktieägare och externa kreditgivare är förekommande. Revisionen är ett sätt att kontrollera konflikter, vilka kan bero på vems/vilkas intresse som ska premieras. Vidare säger Collis et al (2004) att en av aktiebolagens främsta anledningar till att använda sig av frivillig revision är att förse en tredje part med försäkran om att aktiebolagets räkenskaper är korrekta. Kreditgivare var de som starkast motsatte sig höjningen av gränsvärdena för frivillig revision i Storbritannien 2004, då det skulle bidra till att fler aktiebolag skulle vara kvalificerade för frivillig revision (Collis, 2003). Däremot framkommer i litteratur inom Sverige att revisionen inte är det viktigaste underlaget kreditgivare utgår från vid en kreditbedömning (Caringe & Mossberg, 2015). Inom forskningen finns därmed en motsägelse kring hur betydande revisionen är vid kreditbedömning av mindre aktiebolag, till vilket vi önskar bidra med ytterligare perspektiv från kreditgivare och revisorer.

1.3 Syfte

Syftet med studien är att undersöka, från kreditgivares och revisorers perspektiv, vilken roll revision spelar vid kreditbedömningen av mindre aktiebolag. Därmed avser vi att besvara följande forskningsfråga:

1. Hur påverkar avsaknaden av revision kreditvärderingen av mindre aktiebolag?

1.4 Avgränsningar

Fokuset i studien kommer ligga på de aktiebolag som inte uppfyller kraven för revisionsplikt, det vill säga mindre aktiebolag med frivillig revision. Hädanefter benämner vi dem som aktiebolag. Vidare använder vi begreppen kreditgivare för banker, samt revisorer för revisionsbyråer, då vi fokuserar på processen av kreditbedömning vid utlåning.

⁴ ”ICAEW is a world leading professional membership organisation that promotes, develops and supports over 144,000 chartered accountants worldwide” (www, ICAEW, 2016).

⁵ £350 000 = 4 260 390 SEK

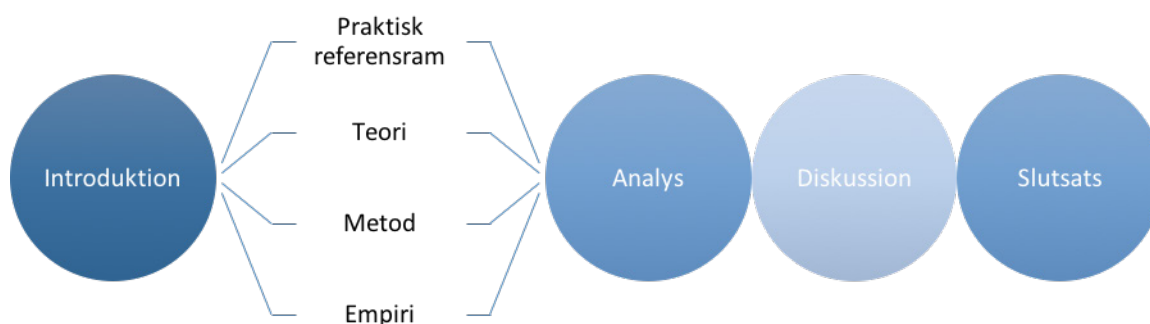
⁶ £1 000 000 = 12 172 545 SEK

Vi kommer att intervjua revisorer samt kreditgivare inom Uppsala och Stockholm. Det för att få kreditgivarnas och revisorernas uppfattning, då det är från deras synvinkel vi vill undersöka problemet. Därmed begränsas vår empiri till dessa regioner i och med att empiri kan särskilja sig mellan olika regioner i Sverige. Stockholm är Sveriges största handelsstad vilket kan påverka den personliga kontakten som kan förhålla sig mellan aktiebolag och kreditgivare/revisorer i mindre städer. Studiens resultat kan därför skilja sig jämfört med om man hade intervjuat aktiebolag i mindre handelsstäder, varför hänsyn till kontext bör tas i beaktan.

Ytterligare en avgränsning kommer av litteraturen som huvudsakligen baserats på empiri från Storbritannien och resten av EU. Det finns inte mycket litteratur, förutom studentarbeten, där Sverige används som källa. Gränsvärden är olika mellan länder vilket kan ge konsekvenser i resultaten. Förutom gränsvärdena kan även andra lagar, regler och normer påverka.

1.5 Uppsatsens struktur

Studien börjar med ett introduktionskapitel (se figur 1) där ämnet och problemet presenteras. Vidare i kapitlet följer syfte med studien och problemet konkretiseras i en forskningsfråga. Andra kapitlet i studien är praktisk referensram, där begrepp som mindre aktiebolag, kreditgivare, kreditbedömningsprocessen, revisorer och revisionsprocessen förklaras. Dessa begrepp är centrala i studien. Därefter kommer studiens tredje kapitel om teori. Teorier som tas upp är *agentteorin*, där *adverse selection*, *moral hazard* och *agentkostnader* förklaras, samt *revisionsteori*, där revision som *försäkrans*, *komfort* och *legitimitet* genomgås. Teorikapitlet följs av metod, där vi går igenom hur vi gått tillväga samt vilka metoder vi valt. I empirikapitlet går vi igenom vår valda empiri, där vi intervjuat kreditgivare och revisorer. Därefter analyseras vår empiri mot vår teori, som följs av en diskussion. Slutligen sammanfattar vi vad vi kommit fram till i en slutsats, samt tar upp förslag till fortsatt forskning.

Figur 1. Uppsatsens struktur (Egen bearbetning).

2 Praktisk referensram

Kapitlet tar upp olika centrala begrepp för studien och förklarar dem ingående. Förståelse för begreppen är väsentligt för att få en korrekt bild av vårt problem. Begreppen kommer att användas genomgående i efterföljande kapitel.

2.1 Mindre aktiebolag i Sverige

År 2010 skedde en lagändring i Sverige som gjorde att mindre aktiebolag själva kunde få välja huruvida de ville ha revision eller ej (Ju 10:11). Lagändringen var för de aktiebolag som inte uppfyllde minst två av tre nedan gränsvärden:

1. Fler än tre anställda (i medeltal)
2. Mer än 1,5 mkr⁷ i balansomslutning
3. Mer än 3 mkr i nettoomsättning

Lagändringen omfattade då 250 000 aktiebolag som istället för att vara revisionspliktiga fick välja bort revision (www, Regeringen, 3, 2015). År 2013 rapporterade FAR⁸ att 140 000 av de mindre aktiebolagen saknade revisor och att tre av fyra nystartade aktiebolag väljer bort revisor.

Vad som klassificeras som ett mindre aktiebolag varierar mellan EU:s olika medlemsländer (Collis, 2010). Det beror på att Europeiska kommissionen har fastställt ett maximivärde och varje medlemsland själv får välja gränsvärde inom maxima i det egna landet. Det sker att länder inom EU sätter ett gränsvärde som sedan stegvis höjs för att matcha Europeiska kommissionens maxima.

2.2 Kreditgivare

Den huvudsakliga sysselsättningen för kreditgivare är att bevilja kredit till allmänheten, varav aktiebolag är en del (www, riksbank, 2001). Belåning medför en risk för kreditgivare, då kredittagaren kan misslyckas med att betala tillbaka sitt lån (www, riksbank, 2001). Med hjälp av den information som fås av aktiebolagens reviderade räkenskaper kan kreditgivare förhindra en situation där de inte får tillbaka sina utlånade pengar (Svensson, 2003). Enligt Nielsen & Klingström (2008) består de reviderade räkenskaperna av aktiebolagens årsredovisning, delårsrapporter, kassaflöden och information om företags marknadsposition.

Kreditgivaren baserar ett aktiebolags förutsättningar för att få ta krediter utifrån aktiebolagets återbetalningsförmåga och säkerheter (www, riksbank, 2001). Dock beviljar inte kreditgivare lån till aktiebolag ifall deras återbetalningsförmåga, på lång sikt, är dålig trots deras säkerheter (Svensson, 2003).

2.2.1 Kreditbedömningsprocessen

Kreditbedömningsprocessen handlar om att undersöka huruvida ett aktiebolag har återbetalningsförmågan samt vilka tillgångar aktiebolaget har som kan användas som säkerhet vid utlåning (Funered, 1994). Kreditgivare utreder därmed de risker som uppkommer vid utlåning av kapital till aktiebolag (Andersson, 2003).

⁷ Mkr= miljoner kronor

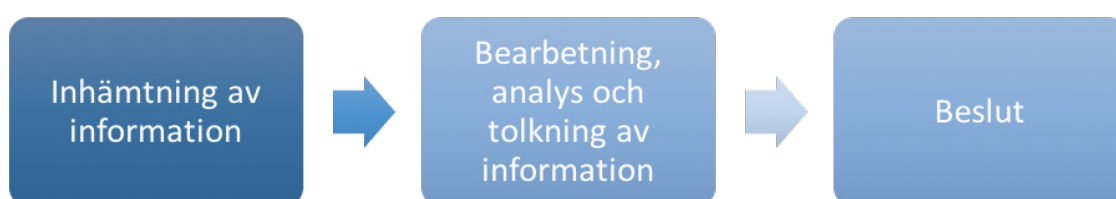
⁸ Föreningen Auktoriserade Revisorer

“Innan ett kreditinstitut beslutar att bevilja en kredit ska det pröva risken för att de förpliktelser som följer av kreditavtalet inte kan fullgöras. Institutet får bevilja en kredit bara om förpliktelserna på goda grunder kan förväntas bli fullgjorda. Ett kreditinstituts kreditprövning skall vara organiserad så att den som fattar beslut i ett ärende har tillräckligt beslutsunderlag för att bedöma risken med att bevilja krediten.”

(SFS 2004:297 Lag om bank och finansieringsrörelse kap 8. 1-2 §§)

Kreditgivare är därmed skyldiga enligt lag att pröva aktiebolagens kreditvärdighet (Svensson, 2003). Vid kreditbedömningen står aktiebolagets återbetalningsförmåga angående betalning av ränta och amortering på lånet i centrum (Funered, 1994). Har aktiebolaget dålig återbetalningsförmåga förbjuder lagen kreditgivarna att utföra utlåning till aktiebolaget (SFS 2004:297).

Processen vid bedömningen om kredit kan delas in i tre faser (Svensson, 2003):

Figur 2. Modell för kreditbedömningsprocessen (Egen bearbetning från Svensson, 2003).

Kreditbedömningsprocessen (se figur 2) börjar således med att kreditgivaren inhämtar information om aktiebolaget (Svensson, 2003). Den information som inhämtas om företaget är både offentlig och företagsintern. Efter att information hämtas in ska informationen bearbetas, analyseras och tolkas, vilket är steget som utgör grunden för kreditgivarens beslut om kredit.

Efter att beslut (se figur 2) om kredit tagits av kreditgivare sker en uppföljning av aktiebolagets kreditvärdighet (Svensson, 2003). Standard för kreditgivare angående uppföljning av kreditvärdighet är att följa upp minst en gång per år (www, riksbank, 2001). Därmed fortsätter kreditbedömningsprocessen för kreditgivare, men nu i form av uppföljning, övervakning och kontroll (Svensson, 2003).

2.3 Revisorer

Revisorns roll är att fungera som en brygga mellan aktiebolag och aktiebolagets intressenter (www, FAR, 4, 2016). En intressent kan exempelvis vara kreditgivare, som tar del av aktiebolagets räkenskaper. De ska vara en extern konsult och granska aktiebolagets redovisning, det genom att granska räkenskaperna och hur styrelsen skött sitt uppdrag i att driva aktiebolaget (www, FAR, 4, 2016; www, Bolagsverket, 1, 2016). Att aktiebolaget har en revisor kan ge kvalitet till dessa räkenskaper. Det för att revisorn är en tredje part som granskar aktiebolagets årsredovisning och bokföring samt att skriver de en revisionsberättelse till årsredovisningen (www, Bolagsverket, 1, 2016), revisorn ska även granska bolagsledningens förvaltning (www, Revisorsnämnden, 3, 2016). Revisionen skapar därför trovärdighet åt aktiebolagets räkenskaper och trygghet för intressenterna (www, FAR, 5, 2016).

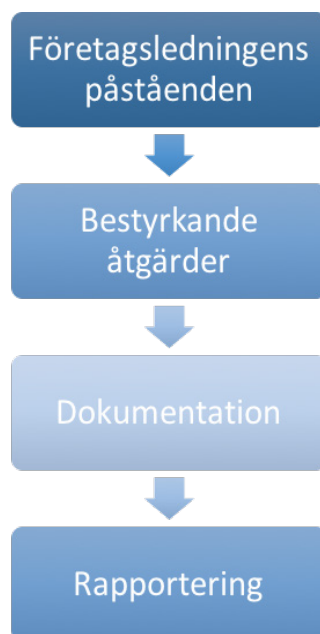
I och med att revisionsplikten avskaffats för mindre aktiebolag blir värdet, som en revisor tillför, mer synligt (Carrington, 2010). I förhållandet mellan ett aktiebolag och kreditgivare blir revisorn en aktör som skapar tillförlitlighet.

En revisor måste följa god redovisningssed och internationell revisionsstandard vid sin granskning (www, FAR, 4, 2016; www, Bolagsverket, 1, 2016). Det innebär att revisorn har som skyldighet att anmäla om denna finner avvikelser och/eller brott när denne granskar aktiebolag. Brotten kan exempelvis vara förskingring, bokföringsbrott eller skattebrott (www, Revisorsnämnden, 3, 2016). Det innebär även att granskningen som revisorn gör av aktiebolagets årsredovisning och bokföring ska vara omfattande och djupgående enligt Aktiebolagslagen 9 kap. 3 § (SFS 2005:551).

Ett aktiebolag kan ha antingen en godkänd eller auktoriserad revisor (www, FAR, 6, 2016). För att bli auktoriserad revisor krävs åtta års utbildning som avslutas med ett avlagt teoretiskt prov, efter det innehas rätten att göra en lagstadgad revision (www, Revisorsnämnden, 1, 2016). Kraven för att bli en godkänd revisor är däremot lägre (www, FAR, 6, 2016).

2.3.1 Revisionsprocessen

För att förstå vad en revisor faktiskt gör kan revisionsprocessen (se figur 3) delas in i fyra delar (Carrington, 2016).

Figur 3. Revisionsprocessen (Carrington, 2010).

Företagsledningens påståenden

I årsredovisningen gör företagsledningen ett antal påståenden, vilka anges i efterföljande mening (Carrington, 2010). Carrington menar att det går att dela upp påståendena i rubrikerna: *existens, rättigheter och förpliktelser, inträffande, fullständighet, värdering, mätning* samt *presentation och upplysning*. Påståendena behöver inte vara viktiga till samma grad, olika mellan aktiebolag, men revisorn måste ta hänsyn till dem. Dessa påståenden påverkar revisorns beslut om bestyrkandeåtgärder.

Revisorns bestyrkandeåtgärder

Som grund för revisorns bestyrkandeåtgärder ligger påståendena från företagsledningen (Carrington, 2010). Med bestyrkandeåtgärder menas de åtgärder som revisorn använder sig av för att granska och bestyrka företagsledningens påståenden.

Dokumentation

Revisorn skapar dokumentation oavsett bestyrkandeåtgärd eller anledning till upprättandet (Carrington, 2010). Revisorn ska dokumentera information om företaget och upplägget för revisionen, vilka av företagsledningens påståenden ska granskas. Dessutom ska revisorn dokumentera de resultat som framkom och dylikt. All information som revisorn stöter på dokumenteras därmed inte. Dokumentationen är sekretessbelagd, vilket innebär att de enda som får ta del av materialet är Revisorsnämnden, domstolar och andra revisorer då de gör kvalitetskontroller.

Rapportering

Sista steget i revisionsprocessen är rapportering där revisorn avslutar med en rapport som är utformad till en tredje part (Carrington, 2010). Den vanligaste typen av rapportering som en revisor gör är revisionsberättelsen, men det finns även andra typer av rapportering. De fall en revisor upptäcker oegentligheter är det vid rapportering. De meddelar företagsledningen om dessa, vilka kallas erinran som företagsledningen bör följa upp. Beroende på oegentlighetens storlek kan revisorn i detta läge bli tvungen att rapportera till myndigheter.

3. Teori

Kapitlet tar upp Agentteorin och Revisionsteorin som förklarar förhållandet mellan kreditgivare, revisorer och mindre aktiebolag, samt de problem som uppstår i ett sådant förhållande. I slutet av kapitlet finns en teoretisk syntes som är en sammanställning över hur vår teori ska hjälpa oss att analysera empiri.

3.1 Agentteorin

Agentteorin beskriver förhållandet mellan en agent och en principal där agenten utför uppdrag åt principalen mot monetär belöning (Jensen & Meckling, 1976). Relationen mellan agenten och principalen grundar sig i form av ett kontrakt eller avtal (Eisenhardt, 1989; Ittonen, 2010; Jensen & Meckling, 1976). Teorin utgår från att båda parter agerar rationellt efter sin respektive individuella nyttomaximering (Jensen & Meckling, 1976). Om agenten vill nyttomaximera utifrån sina förutsättningar, kan det påverka utgångsläget som inte behöver motsvara principalens förväntningar. Principalen försöker med incitament undvika att agenten agerar felaktigt.

Agentteorin bygger på antagandet att agenten innehar mer information än principalen, vilket skapar så kallad informationsasymmetri mellan parterna (Adams, 1994; Hart & Holmström, 1986). I dessa fall kan agenten utnyttja sitt informationsövertag gentemot principalen (Akerlof, 1970).

I mindre aktiebolag är företagsägaren och företagsledaren ofta samma person, varför en revisor inte är nödvändig att använda sig av, eftersom det då inte uppstår någon informationsasymmetri mellan principal och agent (Thorell & Norberg, 2005). Collis (2004) menar att för mindre aktiebolag är principalen en intressent som är distanserad till ledningen och kan därför inte bekräfta ledningens aktiviteter. Enligt Ittonen (2010) är ett aktiebolags uppgift att koordinera intressenterna och kontrakten optimalt för att exempelvis få en låg ränta vid ett lån hos en kreditgivare. Relationen mellan banken och aktiebolaget kan i detta fall förklaras som att kreditgivaren är principalen som agenten (aktiebolaget) önskar få bidrag från. Ett mindre aktiebolag har således mer information om sin egen verksamhet än kreditgivaren, vilket ökar informationsasymmetrin (Svensson, 2003).

Enligt Niemi et al (2012) beror efterfrågan på revision på informationsasymmetrin som uppstår mellan principalen och agenten. Det teoretiska motivet till varför en revisor behövs är på grund av principal-agent förhållandet (Collis et al, 2004). Revisorn kan i detta fall betraktas som en kontrollfunktion där hans uppgift är, genom att granska verksamheten och dess räkenskaper, att förhindra att informationsasymmetri uppstår (Ittonen 2010). Revision minskar därmed informationsasymmetrin, och osäkerheten, som uppstår mellan agenten och principalen (Collis, 2010).

3.1.1 Adverse Selection

Teorin bygger på att agenten innehar mer information än principalen som grund för ett beslutsfattande (Adams, 1994). Informationsinnehavet är därmed olika stort hos agenten och principalen, vilket ger upphov till informationsasymmetri.

Adverse selection är en följd av informationsasymmetri (Adams, 1994). Problemet med *adverse selection* uppstår vid ett beslutsfattande där de två parterna inte besitter samma information, vilket påverkar parternas tillit till varandra samt förmåga att agera som om de hade all information. För principalen och agenten innebär detta att principalen inte har

tillräcklig information för att avgöra om *agenten* handlar i aktiebolagets intresse i ett beslut (Eisenhardt, 1989). När en part inte har tillräcklig information bidrar det till att felaktiga beslut kan tas. Problemet med felaktiga beslut kan härledas till att aktiebolaget väljer att undanhålla information från kreditgivaren vid kontraktsskrivning (Herrera & Minetti, 2007). Det kan vara att aktiebolaget undanhåller information om exempelvis skuldgrad och erfarenheter som kreditgivaren inte alltid kan kontrollera är korrekt, då det är resurskrävande.

3.1.2 Moral Hazard

Utgångspunkten för *Moral Hazard* är att informationen mellan *agenten* och *principalen* är symmetriskt då avtal uppstår (Hart & Holmström, 1986). *Moral Hazard* bygger på att både *principalen* och *agenten* agerar rationellt för egen vinning, vilket skapar en konflikt mellan de båda parterna (Adams, 1994). Problemet med *Moral Hazard* kan ta form på två olika sätt: *hidden action* och *hidden information* (Hart & Holmström, 1986).

Hidden action uppstår då *agenten* förändrar sitt beteende efter att avtal slutits och tar mer risker då *principalen* står för konsekvenserna (Adams, 1994). Därmed drar *agenten* nytta av att ha informationsövertag över *principalen* (Eisenhardt, 1989).

Hidden information kan uppfattas liknande till *Adverse Selection*, då det handlar om *informationsasymmetri* mellan de båda parterna (Hart & Holmström, 1986). Till skillnad mot *Adverse Selection*, då *agenten* innehar mer information än *principalen* innan avtal slutits, är informationen lika mellan *principalen* och *agenten* vid avtalsskrivandet vid *Hidden information*. Det är först efter avtal har slutits som *informationsasymmetrin* uppstår. *Hidden information* kan motverkas genom att kreditgivaren gör återkommande kontroller av aktiebolagens räkenskaper, åtminstone årligen (Svensson, 2003).

3.1.3 Agentkostnader

Agentkostnader uppstår när *principalen* och *agenten* försöker att motverka att *informationsasymmetri* ska uppstå (Jensen & Meckling, 1976). Enligt Eisenhardt (1989) uppstår ofta stora kostnader och svårigheter för *principalen* att verifiera att *agenten* handlat som *agenten* borde. Enligt Ittonen (2010) menar *agentteorin* att *agenten* accepterar att bli övervakad av *principalen* så länge fördelarna med *agentens* aktiviteter överstiger de relaterade kostnaderna. Fallet är applicerbart i samtliga relationer inom ett aktiebolag såsom mellan en kreditgivare och ett aktiebolag (Wallace, 1980).

Agentkostnader påverkar både *principalen* och *agenten* negativt då de båda tjänar på avsaknaden av *informationsasymmetri* (Adams, 1994). Ett exempel på *agentkostnader* kan vara när *principalen* betalar *agenten* i form av högre lön eller bonus som garanti för att *agenten* inte ska driva aktiebolaget efter egna syften (Wallace, 1980). *Agentens* kostnader uppstår då i arbetet om att försäkra *principalen* om att *agenten* arbetar för aktiebolagets vinning och inte sin egna, genom att utföra revision och därmed bibehålla sin ställning inom aktiebolaget (Adams, 1994). En av anledningarna, till varför ett aktiebolag skulle välja att fortsätta med frivillig revision, är att behålla en god relation med kreditgivaren (Collis et al, 2004). Nyttan med revisionen, samt bankens ökade tillit för aktiebolaget, kan anses överstiga kostnaden i detta fall.

Enligt Collis (2004) finns ett samband mellan ökade *agentkostnader* och storleken på aktiebolaget samt verksamhetens komplexitet. Detta samband försvinner för mindre aktiebolag, då ägaren tenderar att inte förlora lika mycket av kontrollen över verksamheten.

3.2 Revisionsteori

Flertalet intressenter är intresserad av ett aktiebolags revision, exempelvis kreditgivare (Carrington, 2010). Det får stöd i litteraturen som finns angående mindre aktiebolag som visar att revision är en viktig grund för kreditgivares beslut vid belåning (Collis et al, 2004). Grunden för revision är att den ska vara trovärdig, vilken den anses vara om den upprätthåller kvalitet i sina räkenskaper (Ittonen, 2010). Revisionen bygger på två olika traditioner (Carrington, 2010). Nationalekonomins respektive sociologins områden förklaras inom revisionsforskningen som två traditioner där den nationalekonomiska anses vara starkast.

3.2.1 Nationalekonomiska traditioner

Försäkran

Teorin om revision som *försäkran* tar sin grund i att revision är en slags kontraktlösning mellan åtminstone två parter (Wallace, 1980). Revision som ett verktyg menas vara en lösning på problemet huruvida ägaren och ledningen handlar i gemensamma intressen. Ägaren och ledningen i en verksamhet är många gånger separerade, varför revisionen är ett medel för ägaren att kunna försäkra sig om att ledningen agerar i ägarens intresse (Carrington, 2010).

Försäkran är nära kopplat till *agentteorin* (Wallace, 1980). *Agentteorin* grundar sin tanke i att både *principalen* och *agenten* önskar vinstmaximera utefter sitt handlande, och att *agenten* besitter ett informationsövertag gentemot *principalen*. *Informationsasymmetrin* ger upphov till ett behov av revision som ska fungera som en försäkring på att *agenten* handlar i aktiebolagets intresse (Carrington, 2010). Revisorn reducerar därmed *agentens* möjligheter till att undanhålla materiell information från intressenter som är intresserad av aktiebolagets revision (Beaver, 1989 se Ittonen, 2010).

De finansiella rapporter som revisorn bistår med reducerar problemen med *informationsasymmetrin* mellan *principalen* och *agenten*, men reducerar inte själva *informationsasymmetrin* (Carrington, 2010). Dock bestyrker revisorn ledningens agerande i verksamheten som ökar *principalens* förtroende för deras handlingar som visas i de finansiella rapporterna.

3.2.2 Sociologiska traditioner

Legitimering

Vid driften av ett aktiebolag skapas mängder av finansiell data (Power, 2003). En revision är utsällning av all data som skapats från ett aktiebolag, där revisionen möjliggör en mer klar bild för utomstående (Pentland, 2000). Säregenheten av ett aktiebolags finansiella system filtreras genom revisionen. Enbart genom att ett aktiebolags bakgrundsdata filtreras bort kan legitimitet skapas genom revisionsprocessen.

Revisorns roll är att certifiera och "godkänna" de finansiella rapporterna vilket då skapar trovärdighet och legitimitet för aktiebolaget (Carrington, 2010). *Legitimering* handlar därmed om att sälla bort onödigt information, genom en revision, från ett aktiebolags finansiella data för att kunna göra informationen trovärdig för utomstående (Power, 2003).

Legitimiteten i sig skapas i enlighet med samhällets normer och etiska koder (Carrington, 2010). För att en revisors revidering ska leda till legitimitet för ett aktiebolags räkenskaper krävs det att revisorn framstår som legitim.

Komfort

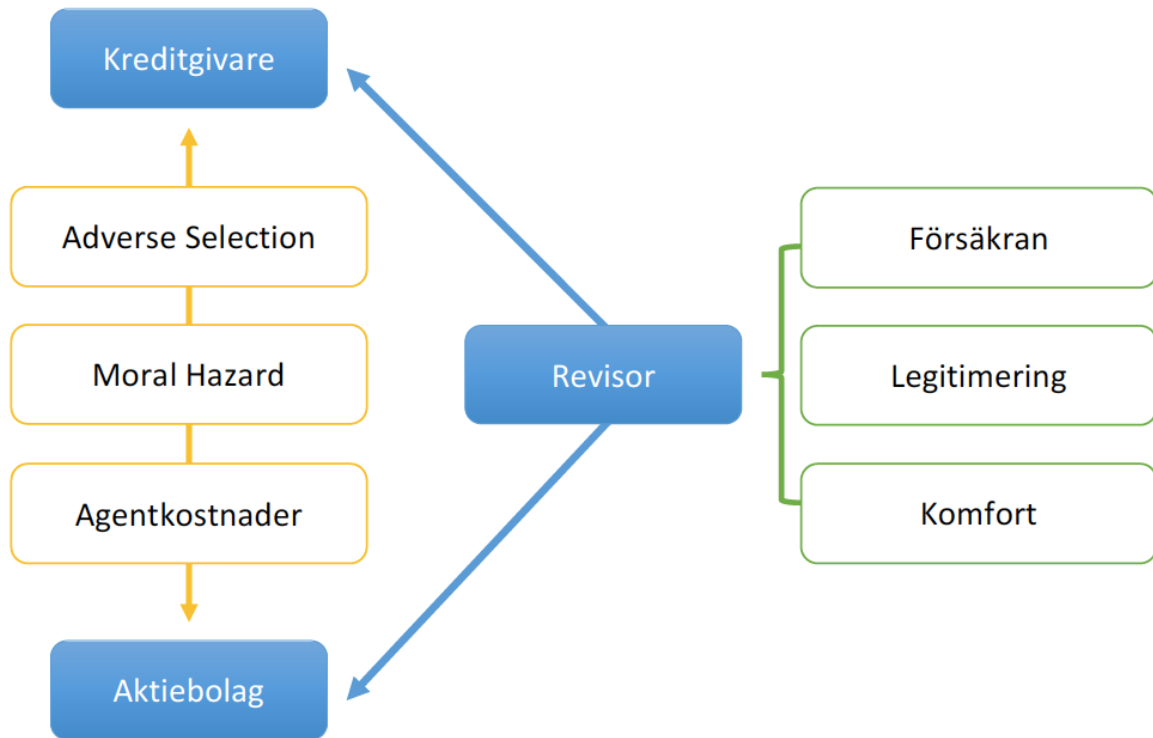
Komfort uppstår i revisionen när en eller flera revisorer går igenom och granskar ett aktiebolags räkenskaper för att validera dessa (Carrington & Catasús, 2007). Komforten är det som skapar trygghet för revisorn, för aktiebolaget, för kapitalmarknaden och samhället, när revisorn omvandlar företagsledningens finansiella uttalanden och rapporter till en form som utomstående kan känna sig bekväma och komfortabla med. Även Wallace (1991) menar att reviderade räkenskaper skapar trygghet för intressenterna.

När ett aktiebolag är under revision av någon/några som innehar det som profession, finner intressenterna komfort i att revisorn kritiskt granskar och finner eventuella fel i de data som aktiebolaget producerat (Pentland, 1993). Data som utan revision skulle kunna anses vara otillförlitlig och partisk. MacLulich (2003) menar att på grund av avsaknaden av tillit i samhället skapas en efterfrågan för komfort och därmed revision.

3.3 Teoretisk sammanfattning

Många aktiebolag använder sig av revision på grund av *informationsasymmetri* som förekommer mellan olika intressenter (Collis et al, 2004; Niemi et al, 2012; Wallace, 1980). *Agentteorin* beskriver förhållandet mellan en *principal* och en *agent* samt hur det kan uppstå problem sinsemellan (Adams, 1994; Jensen & Meckling, 1976). Vid kreditbedömning ses kreditgivaren som *principalen* och aktiebolagen som *agenten* (Ittonen, 2010). Problem som uppstår vid *informationsasymmetri* är *adverse selection* (Adams, 1994), *moral hazard* (Hart & Holmström, 1986) samt *agentkostnader* (Jensen & Meckling, 1976; Eisenhardt, 1989). *Adverse Selection* är där en av parterna besitter mindre information (Adams, 1994). *Moral hazard* kan delas in i både *hidden action* och *hidden information* som handlar om att *agenten* förändrar sitt beteende/får informationsövertag efter beslutsfattande (Hart & Holmström, 1986). *Agentkostnader* är kostnader som uppstår på grund av *informationsasymmetrin* (Jensen & Meckling, 1976). I problemet ser vi detta förhållande, *agent-principal*, vid kreditvärdering av mindre aktiebolag när aktiebolag saknar en revisor (se figur 4). Det är då viktigt för kreditgivarna att de har en korrekt helhetsbild av aktiebolagets räkenskaper.

Agentteorin är nära kopplad till revisionsforskningens två traditioner inom nationalekonomi respektive sociologi (Carrington, 2010). Traditionerna beskriver hur en revision fungerar mellan intressenter både socialt och inom samhällen (Carrington, 2010). Revision kan fungera som *försäkran*, där revision används som en kontraktlösning mellan aktiebolaget och kreditgivaren (Carrington, 2010; Wallace, 1980). En annan teori är revision som *legitimering*, där revisorn skapar legitimitet och trovärdighet för aktiebolagets räkenskaper (Carrington, 2010). Revision som *komfort* är den sista av de teorier som tas upp, med revision som *komfort* menas att revisionen i sig skapar trygghet för intressenterna (Carrington & Catasús, 2007). *Revisionsteorier* hjälper att förklara vilken roll revision har i *agent-principal* förhållandet som finns mellan kreditgivare och aktiebolagen (se figur 4).

Figur 4. Analysmodell (Egen bearbetning)

Analysmodellen visar att vid avsaknad av revision i en kreditbedömning av ett aktiebolag kan problem med *adverse selection*, *moral hazard* och *agentkostnader* uppstå (se figur 4). En revisor motverkar dessa problem och bidrar med *försäkran*, *legitimering* och *komfort* till kreditgivaren (se figur 4).

Utifrån kreditgivares och revisorers perspektiv vill vi studera förhållandet mellan revision och kreditbedömning av mindre aktiebolag, både vad gäller aktiebolag som valt bort frivillig revision men även för de som behållit den. Genom att använda *agentteorin* och *revisionsteorin* vill vi se hur revisionen påverkar kreditbedömningen av mindre aktiebolag (se figur 4).

4 Metod

I kapitlet behandlas tillvägagångssätt som använts vid dels insamling av empiri, dels för att besvara våra forskningsfrågor. Dessutom beskrivs trovärdigheten i termer av tillförlitlighet och överförbarhet då vi bedriver kvalitativ forskning.

4.1 Kvalitativ forskningsstrategi

Vi har valt att använda oss av en kvalitativ forskningsstrategi då vi vill fånga den subjektiva innebörden av social handling (Bryman & Bell, 2013). Det är den sociala verkligheten hos individerna och hur de tolkar den, som styr deras val av handling.

Anledningen till att vi valt den kvalitativa forskningsstrategin är att vi vill få en djupare förståelse varför respondenterna agerar på de sätt de gör. Det anser vi inte skulle uppnås med en kvantitativ studie, då en kvantitativ studie mer handlar om insamling av numerisk data för analys (Bryman & Bell, 2013). I en kvantitativ studie utgår man från forskarens perspektiv medan vi, i enlighet med kvalitativ forskningsstrategi, vill att studien ska utgå från respondenternas perspektiv (ibid.). Vi anser även att det urval av respondenter som skett i vår studie inte är tillräcklig för att anse resultaten som generaliserbara, vilket går i strid med kvantitativ forskning och varför vi anser den kvalitativa forskningsmetoden mer passande. Det begränsade urvalet av respondenter ger oss en mer kontextuell förståelse och möjlighet att fördjupa oss i respondenternas värderingar och åsikter och därmed en djupare förståelse av beteenden (ibid.).

4.2 Forskningsdesign

En forskningsdesign, även kallat undersökningsdesign, kan förklaras som en teknik för insamling av data (Bryman & Bell, 2013). Beroende på om studien är kvantitativ eller kvalitativ, väljer man vilken slags forskningsdesign man vill använda sig av. Då vi vill förstå våra respondenters olika sociala kontexter, har vi valt att använda oss av jämförande intervjuer. De sociala kontexterna skiljer sig åt vilket har en påverkan på vår studie genom att respondenter tolkar verkligheten annorlunda. Det kan göra att de tolkar våra frågor på olika sätt då deras uppfattning påverkas av deras erfarenheter, värderingar, sammanhang med mera.

Jämförande intervjuer ger variation i våra slutsatser då mer än en kreditgivare eller revisor studerats vid ett visst tillfälle (ibid.). Denna forskningsdesign utgår från den intervjuades ståndpunkt, men tillgodoser även våra intressen. Eftersom vi vill få en uppfattning av hur revisionen påverkar de mindre aktiebolagens kreditvärdighet, behöver vi ta hänsyn till kreditgivarnas och revisorernas sociala verklighet. Deras sociala verkligheter påverkar deras uppfattning av revisionens funktion i en kreditbedömning. Därför vill vi intervjua kreditgivare och revisorer då de är två huvudintressenter i kreditbedömningsprocessen. Vi anser därmed att denna forskningsdesign är lämplig, varför vi väljer denna.

4.3 Forskningsmetod

Genom en sammanställning av vår litteratur, skapade vi oss en bild av vad vi ville undersöka. Utifrån den litteraturen vi samlade in började vi få idéer kring vad för slags frågor vi kunde ställa våra respondenter. *Agentteorin* beskriver hur revisionen fungerar som en brygga för att minska *informationsasymmetrin* mellan *principalen* och *agenten*. *Revisionsteorin* beskriver revisionens funktion för intressenter. Utifrån dessa teorier kunde vi enklare sedan formulera lämpliga frågor åt våra respondenter (se bilaga 1 & bilaga 2), då vi hade teorin som en grund för att få reda på vad vi behövde för svar för att kunna göra en analys. Respondenternas svar på frågorna analyserades sedan utifrån våra teorier, vilket gav oss våra slutsatser.

Allt eftersom vår empiri insamlades ändrades vårt syfte och vår frågeställning ett antal gånger, på grund av att teorin och empirin tog oss i en annan riktning än tidigare ämnad. Det har gjort att vår studie har varit flexibel vartefter empiri insamlats.

Studien tillämpar strukturerade intervjuer som val av tillvägagångssätt att insamla empiri (Bryman & Bell, 2013). Att vi använt oss av strukturerade intervjuer innebär att intervjuerna utgått från fastställda frågeställningar (se bilaga 1 & bilaga 2). En annan intervjuform än strukturerade intervjuer skulle vara svårt för oss att utföra då våra intervjuer har skett genom mailkontakt.

I början av studien sökte vi kontakt med flera olika kreditgivare samt revisorer. Inledningsvis stötte vi på problem att finna respondenter villiga att ställa upp i studien, i och med obesvarade mail. Allt eftersom tiden gick och mail förblev obesvarade valde vi att ändra om vår intervjuform från personlig kontakt till mailkontakt. Det öppnade emellertid upp för möjligheten att kunna söka respondenter på längre avstånd än enbart Uppsala och därmed fick vi ett större urval av respondenter. Fördelen med denna metod har därmed varit att vi fick chansen att få svar från fler respondenter än vad som annars varit möjligt. Det som kan ha påverkat studien negativt är att vi inte kunnat få samma djupa svar samt kunna ställa följdfrågor som om vi hade haft personliga intervjuer.

Vår empiri har sedan analyserats med hjälp av vår lins av teorier. Våra valda teorier har fungerat som ett filter för vår insamlade empiri och givit oss svar på forskningsfrågan.

4.4 Intervjupersoner

Vi har valt att intervjua kreditgivare och revisorer för att kunna analysera vad som påverkar kreditbedömningen av mindre aktiebolag. Anledningen att vi valt kreditgivare är på grund av deras centrala roll i kreditbedömningen, då det är kreditgivaren som ger ut kredit till aktiebolagen. Revisorernas roll i studien är att se hur deras funktion som revisor påverkar förhållandet mellan kreditgivare och aktiebolag.

Tabell 1. Sammanställning av respondenter (egen bearbetning).

Intervjudatum	Namn	Arbetsplats	Tjänst	Tid på arbetsplats	Respondent-validering
2016-05-09	Anonym	Marginalen Bank	Anonym	2,5 år	
2016-05-12	Claes Tengström	Nordea	Ansvarig för intern kreditprocess	14 år	2016-05-24
2016-05-15	Sven-Eric Junebjörk	SEB	Företagsmarknadschef	1 år	2016-05-24
2016-05-17	Emma Frödå	Danske Bank	Ansvarig Lantbruk Sverige	5 år	2016-05-25
2016-05-16	Berit Holmgren	Carlsson & Partners	Delägare, ordförande & personalansvarig	11 år	2016-05-25
2016-05-20	Sanna Tenggren	Ernst & Young	Manager	5 år	2016-05-25
2016-05-09	Anonym	KPMG	Anonym	4 år	2016-05-24
2016-05-09	Lisette Bengtsson	Mazars	Revisor	9 år	
2016-05-11	Anonym	PwC	Anonym	5 år	2016-05-24

Utifrån nio respondenter (se tabell 1) har empiri insamlats, där fyra är kreditgivare och fem är från revisionsbyråer. Respondenternas (se tabell 1) olika tjänster och varierande tid i tjänst gör att de befinner sig i olika sociala kontexter vilket kan påverka deras uppfattning om vårt problem. Det kan ge oss en vidare bredd och djupare förståelse, men kan även göra det svårare för oss att få en enhetlig bild över problemet. Vid analys av respondenternas svar, utgår vi från kontaktpersonens åsikter och anser att denna talar utifrån sitt perspektiv och inte för företaget där denne arbetar.

4.5 Kvalitetskriterier

Det finns flera sätt att bedöma kvaliteten i en studie. Beroende på om studien är av kvalitativ eller kvantitativ forskningsstrategi använder man sig av olika begrepp för att säkerställa giltigheten i studien.

4.5.1 Trovärdighet

Trovärdiga resultat baseras på överförbarhet och tillförlitlighet (Bryman & Bell, 2013). Överförbarhet innebär att studiens resultat kan överföras till en annan kontext utan att resultaten ska påverkas. Tillförlitlighet syftar till att ens resultat är i enlighet med respondenterna, vilket innebär att forskaren har uppfattat respondenternas subjektiva verkligheter korrekt.

Då vår studie är kvalitativ, och vår empiri baseras på strukturerade intervjuer, kommer våra resultat utgå från subjektiva verkligheter. Det medför ett ifrågasättande kring överförbarheten, då kontexten är en avgörande faktor för resultaten.

Tre av våra respondenter har valt att förbli anonyma (se tabell 1) i sin medverkan, vilket kan påverka trovärdigheten i vår kandidatuppsats. Anledningen till att vi tror att det minskar trovärdigheten är på grund av att utomstående inte kan kontrollera att insamlad empiri är korrekt. Dock ser vi anonymiteten som en möjlighet att få djupare svar i och med att respondenter kan då känna sig tryggare med att informationen inte kan härledas tillbaka till dem.

Då våra intervjuer består av mailkontakt och vi inte haft personlig kontakt med respondenterna, kan intervjuformen ha påverkat trovärdigheten. Att vi inte haft personlig kontakt, anser vi kan medföra att vi gått miste om möjligheten att kunna avläsa respondenterna. Vidare orsakar mailkontakten att vi inte kunnat ställa direkta följdfrågor till respondenterna och därmed eventuellt gått miste om information.

En fördel med att ha haft mailkontakt med respondenterna är att de har haft tid till att grundligt tänka igenom sina svar, innan de skickat svaren (Bryman & Bell, 2013). Tack vare mailkontakten har vi även kunnat intervjua respondenter som vi tidigare inte haft möjlighet till att kunna träffa personligen, på grund av exempelvis tidsbrist och/eller avstånd.

Genom respondentvalidering (se tabell 1) önskar vi få tillförlitliga resultat som överensstämmer med respondenternas version och verklighet (Bryman & Bell, 2013). I slutskedet av studien skickade vi ut mail till våra respondenter angående önskemålet om att få deras respektive empiriavsnitt validerade. Respondentvalidering fungerar som en bekräftelse på att vi har uppfattat respondenternas svar på våra frågor korrekt och därmed ökar trovärdigheten för vår studie.

4.5.2 Reliabilitet & Validitet

Det finns flera sätt att bedöma en studies kvalitet. Begreppen reliabilitet och validitet är mest förekommande inom kvantitativ forskning, men kan användas om begreppen värderas med inriktning mot kvalitativ forskning (Bryman & Bell, 2013). För att kunna nyttja begreppen, reliabilitet och validitet, krävs att man använder delvis överlappande begrepp. Reliabilitet kan delas upp i intern respektive extern reliabilitet liksom validitet kan delas upp i intern och extern validitet.

Intern reliabilitet innebär att vi, som författare, är överens om hur vi ska tolka olika situationer (Bryman & Bell, 2013). Risken finns att vi uppfattar våra teorier och vår empiri olika, vilket kan bidra till att vi kan ha tolkat en situation på skilda sätt. Det i sin tur leder till att analysering av empiri kan ha fått olika utfall trots samma innebörd.

Extern reliabilitet handlar istället huruvida om en studie är replikerbar, vilket innebär att studien går att upprepa och få samma resultat igen (Bryman & Bell, 2013). Inom en kvalitativ studie är replikerbarhet i teorin ouppnåeligt, då kvalitativa studier studerar sociala kontexter. Sociala kontexter är svåra att replikera på grund av att det inte går att frysa en social miljö. Det skulle inte vara troligt att vi erhåller exakt samma svar om vi skulle ställa om exakt samma fråga, människor är i ständig förändring. Vi kan därmed inte använda begreppet extern reliabilitet som ett kvalitetskriterium till vår kvalitativa studie.

Inom intern validitet ryms begreppet triangulering (Bryman & Bell, 2013). Triangulering utgår från att man validerar studiens resultat genom att se på problemet ur flera synvinklar. I vår studie har triangulering använts genom att vi intervjuat totalt nio respondenter ur respondentgrupperna revisorer och kreditgivare. Begreppet respondentvalidering, som beskrivs i 4.5.1, används även inom intern validitet. Vår studie kan anses ha intern validitet.

Extern validitet innebär huruvida resultat kan generaliseras till andra sociala miljöer och situationer, samt i vilken utsträckning (Bryman & Bell, 2013). På grund av vårt begränsade urval av respondenter och studien av sociala kontexter är det svårt att generalisera studiens resultat, varför detta kvalitetskriterium inte lämpar sig till vår studie.

5 Empiri

Den här studien kommer inrikta sig på att intervjua revisionsbyråer samt kreditgivare som gör kreditbedömningar på mindre aktiebolag. Vi anser de båda kategorierna relevanta för vårt syfte på grund av att kreditgivarna är beslutfattande i ämnet. Dessutom har revisorerna en stor roll i relationen mellan kreditsökande aktiebolag och kreditgivare.

5.1 Kreditgivare

I studien har en kreditgivare från varsin bank intervjuats. Nedan följer respondenternas svar.

5.1.1 Danske Bank

Danske Bank har de tre affärsområdena privatmarknad, företagsmarknad och Corporates & Institutions⁹ (www, Danske Bank, 1, 2016). De drivs av visionen att de vill bli erkända som den mest pålitliga finansiella partnern med ambitionen om att skapa långvarigt värde för kunder, investerare och samhälle (www, Danske Bank, 2, 2016). De arbetar efter kärnvärdena expertis, integritet, värde, kvicktänkthet samt samarbete. Första kvartal 2016 hade Danske Bank en nettovinst på 4 945 miljoner DKK¹⁰ (www, Danske Bank, 3, 2016).

Frödå på Danske Bank (2016) säger att revisionen spelar mindre roll för dem när det kommer till kunder inom Skog & Lantbruk. Det beror på att deras kunder inom segmentet Skog & Lantbruk främst består av enskilda näringsidkare¹¹. Vid en kreditbedömning lägger de istället mer vikt på bokslutet och information om säkerheten för lånet. De granskar även vad pengarna ska användas till, exempelvis vid investering i produktionsanläggningar vill de se kalkyler och budget för den framtida verksamheten. Vidare granskar de företagsledaren, hur bolaget har gått historiskt sett och vilken bransch bolaget tillhör.

Frödå menar när Danske Bank avslår en kreditansökan av ett bolag från segmentet Skog & Lantbruk beror det oftast på att bolagets kassaflöde är för svagt, att bolagets kontantinsats är för liten eller att de har för hög belåningsgrad (pers. med., Frödå, 2016). Vidare kan avslag bero på att aktiebolagets säkerhet är för dålig, då exempelvis fastigheten som brukas av aktiebolaget ofta ägs av företagsledaren och inte själva bolaget. Som störst risk vid en kreditbedömning ser Frödå personrisk¹² samt ifall bolaget har svag lönsamhet.

Frödå (2016) har tillit till revisionen trots att de inte lägger så stor vikt till den. De anser avskaffandet av revisionsplikten för mindre aktiebolag som rimlig. Det finns inget samarbete med revisionsbyråer vid kreditbedömning enligt Frödå, utan kreditbedömningen gör Danske Bank själva.

5.1.2 Marginalen Bank

Marginalen Bank är ett finansiellt institut som erbjuder, både privatpersoner och företag, administrativa samt finansiella tjänster (www, Marginalen Bank, 1, 2016). Marginalen Bank har cirka 300 000 kunder och cirka 300 anställda. År 2015 lånade Marginalen Bank ut 1 425 mkr till sina företagskunder (www, Marginalen Bank, 2, 2016). Förutom kreditutgivning tillhandahåller Marginalen Bank även alla andra tjänster som vanligtvis utförs hos en ekonomiavdelning, såsom redovisning och lönehantering.

⁹ Corporates & Institutions = Företag & institutioner.

¹⁰ DKK = Danska kronor. 4 945 miljoner DKK motsvarar 6 219 miljoner SEK.

¹¹ Näringsidkare är en företagsform (www, bolagsverket, 2, 2016).

¹² Att företagsledaren skulle skada sig eller gå bort (pers. med., Frödå, 2016).

Vid en kreditbedömning av aktiebolag granskar anonym på Marginalen Bank en rad olika faktorer (pers. med., anonym på Marginalen Bank, 2016). Anonym på Marginalen Bank är intresserad av vem/vilka som äger aktiebolaget i fråga och han undersöker syftet med lånet/finansieringen för att se vad pengarna ska gå till. Ifall kunden själv tillhandahåller en kontantinsats vid en finansiering, granskas även varifrån dessa pengar kommer. Sedan efterfrågar anonym på Marginalen Bank även aktiebolagets senaste räkenskaper, som ska ha sammanställts av en redovisningsbyrå.

Anonym på Marginalen Bank (2016) lägger stor vikt på kontakten med huvudmannen/huvudmännen av ett aktiebolag. Det krävs att anonym på Marginalen Bank får förtroende för dessa för att en affär ska genomföras.

“Har vi inte förtroendet så spelar det ingen roll hur fina siffrorna än må vara.”
(pers. med., anonym på Marginalen Bank, 2016)

Angående revision av ett aktiebolag, anser anonym på Marginalen Bank (2016) att denna kan vara en fördel för aktiebolaget vid en kreditbedömning för att säkerhetsställa att det finns minimalt med felaktigheter i räkenskaperna. Dock anser inte anonym på Marginalen Bank att det är ett krav att ett företag har revision, och de ställer inte heller högre krav på dem som inte använder sig av revision. Oftast ter det sig att de mindre aktiebolagen ansöker om att få låna mindre belopp, till skillnad mot de större aktiebolagen som söker större belopp vilket kräver både revision och ställer högre krav.

Anonym på Marginalen Bank (2016) har högt förtroende för revisionen och anser att gränsvärdena för revisionsplikten som infördes 2010 är rimliga. Huruvida ett aktiebolag får beviljad kredit eller ej beror alltid i slutändan på aktiebolagets bedömda återbetalningsförmåga samt förtroendet gentemot aktiebolagets ägare.

Enligt anonym på Marginalen Bank (2016) har Marginalen Bank inget samarbete med revisionsbyråer vid kreditbedömning.

5.1.3 Nordea

Nordea är ett internationellt finansinstitut som har både privat- och företagskunder varav antalet privatkunder uppgår till 10 miljoner och företagskunderna cirka 600 000 stycken (www, Nordea, 2016). Kunderna finns i Norden samt i Östersjöregionen¹³. Nordea erbjuder de flesta tjänster som rör sina kunders affärer och ekonomi, såsom kreditutlåning, rådgivning samt liv- och pensionsförsäkringar.

Vid kreditbedömning av ett mindre aktiebolag granskar Nordea aktiebolagets finansiella information, dess ägare och även annan information som hämtas från kreditupplysningsföretag, exempelvis UC (pers. med., Tengström, 2016).

När ett mindre aktiebolag ansöker om kredit granskas även företagets betalningsförmåga, bransch, produkt/produkter, konkurrenter, kassaflöde samt säkerheter (pers. med., Tengström, 2016). Däremot ställs det inte högre krav på mindre aktiebolag som saknar revision i

¹³ Estland, Lettland, Litauen och Ryssland

jämförelse med mindre aktiebolag som har revision. Revisionen anses enbart vara en kvalitetsstämpel och inte ett substitut mot andra säkerheter eller finansiell information.

Tengström (2016) anser att tilliten till revisionen är hög hos Nordea och de har upplevt att det är aktiebolagen själva som är drivande i att ha reviderade bokslut när de ska söka finansiering (ibid.). Han har därmed inte märkt någon distinkt skillnad på antal reviderade bokslut efter revisionsplikts avskaffande. Däremot menar Tengström (2016) att det inte finns ett aktivt samarbete mellan Nordea och revisionsbyråer vid kreditbedömning, men att Nordea följer med i praxis och allmän utveckling.

5.1.4 SEB

Sedan 160 år tillbaks i tiden har SEB varit verksamma inom företagsvärlden (www, SEB, 1, 2016). SEB erbjuder tjänster såsom finansiell rådgivning samt ett brett utbud av andra finansiella tjänster (www, SEB, 2, 2016). De hjälper kunder med tjänster såsom finansiering, investeringar, säkra betalningar och kapitalförvaltning (www, SEB, 3, 2016). De betjänar de cirka 400 000 små och medelstora företag samt cirka 4 miljoner privatpersoner i Sverige och de Baltiska länderna¹⁴ (www, SEB, 4, 2016). Total utlåning till företag uppgick år 2015 till 265 mdkr (www, SEB, 5, 2016).

När ett aktiebolag ansöker om lån hos SEB sker en kreditbedömning (pers. med., Junebjörk, 2016). Kreditbedömningen kräver aktiebolagets senaste räkenskaper, senaste bokslut samt budgeten för de närmsta två åren. Junebjörk anser att revisionen har en stor roll i kreditbedömningen, och ställer högre krav på ett aktiebolag utan revision. Anledningen till detta är att bolagsverket har uttalat att de räkenskaper som saknar revision innehåller fler felaktigheter än dem utan revision. För Junebjörk är då revisorns roll att ge en opartisk bedömning av kvaliteten av räkenskaper.

När ett aktiebolag saknar revision ställer Junebjörk högre krav på ägaren/ägarnas personliga åtagande, så som erfarenhet samt möjlighet till att stötta aktiebolaget om det går dåligt (ibid.).

Ett avslag av en ansökan om kreditutlåning beror oftast på ett svagt kassaflödet hos aktiebolaget och/eller att aktiebolaget inte har en tillräckligt lovande affärsmodell (ibid.) För det som är mest betydande vid en kreditbedömning är huruvida aktiebolaget har förmåga att parera nya förutsättningen, det genom management och/eller genom ekonomiska förutsättningar om det sker något oförutsett.

Junebjörk (2016) menar att det inte finns något direkt samarbete mellan SEB och revisorerna vid en kreditbedömning av ett företag. Däremot berättar han att SEB, efter godkännande från aktiebolaget, kan ha en öppen dialog med revisorerna om hur aktiebolagets räkenskaper ser ut samt om det dykt upp några frågeställningar under revisionen. Anledningen till att SEB behöver godkännande för kontakt med revisorerna är på grund av både revisorerna och SEB har tystnadsplikt gentemot aktiebolaget.

5.2 Revisorer

I studien har en revisor från varsin revisionsbyrå intervjuats. Nedan följer respondenternas svar.

¹⁴ Estland, Lettland och Litauen.

5.3.1 Carlsson & Partners

Carlsson & Partners startades 1998 och befinner sig på Drottninggatan 99 i Stockholm (www, 1, Carlsson & Partners, 2016). Idag består Carlsson & Partners av 9 medarbetare (pers. med., Holmgren, 2016). De utför tjänster såsom bland annat revision, redovisningsfrågor, årsredovisningar, bokslut, koncernredovisningar, skatt och deklarationer åt små och medelstora ägarledda aktiebolag (www, 1, Carlsson & Partners, 2016). År 2015 hade de en omsättning på över 12 mkr med en vinstmarginal på 31,84 % (www, 1, allabolag, 2016).

Holmgren (2016) som arbetar på Carlsson & Partners anser att gränsvärdena är på en lagom nivå och att de inte bör höjas. Vidare anser hon att det är utmärkt att revisionsplikten avskaffats för de mindre aktiebolagen. De gör nu andra typer av konsultationer för de aktiebolag som tidigare var revisionskunder.

Revisionen tror Holmgren (2016) utgör en trygghet och kvalitetsstämpel för aktiebolag, och ska därför vara anledningen till att aktiebolag väljer att behålla sin revision. Hon tror även att aktiebolag har det största förtroendet för sin revisor då bolagets räkenskaper blir validerade av en expert.

Holmgren (2016) tror att deras uttalanden väger tungt i en kreditbedömning och att kreditgivare har stor tilltro till dem. Alternativ till revision menar Holmgren är att aktiebolag använder sig antingen av en proffsig personal inom den egna ekonomiavdelningen, eller en skicklig redovisningskonsult.

Ett samarbete mellan en revisionsbyrå och en bank vid kreditbedömning tycker Holmgren (2016) skulle vara jäv¹⁵. Hon förtydligar att Carlsson & Partners har sin egna utvärdering liksom kreditgivare har sina. Ett samarbete får enbart avse kommentarer och svar från Holmgrens sida till kreditgivare, då ett samarbete med specifik kontakt skulle påverka hennes oberoende. Det är viktigt att Holmgrens kunder inte känner att de blir styrda i en viss riktning.

5.2.2 Ernst & Young

Tidigt 1900-tal bedrev Alwin Ernst och Arthur Young sina respektive revisionsbyråer i USA (www, EY, 1, 2016). 1989 fusionerades deras aktiebolag, varpå bolagsnamnet Ernst & Young (EY) skapades. EY har kontor i både Syd- och Nordamerika, Europa, Mellanöstern, Indien, Afrika, Asien-Stillahavsregionen samt Japan (www, EY, 2, 2016). Aktiebolaget arbetar med skatt, revision, redovisning, rådgivning samt transaktioner (www, EY, 3, 2016). Det svenska huvudkontoret befinner sig i Stockholm medan deras globala huvudkontor är beläget i London (www, EY, 1, 2016). EY har cirka 2240 medarbetare i Sverige jämfört med 220000 medarbetare globalt. Omsättningen 2014/2015 var i Sverige 3,5 miljarder kronor medan den globala omsättningen var 28,7 miljarder USD¹⁶. I Sverige har EY 57 kontor. Globalt har de i mer än 150 länder, fler än 700 kontor.

Tenggren (2016) anser att det är bra att revisionsplikten avskaffats för de mycket mindre aktiebolagen då de inte alls hade något behov av en revisor, samt att kostnaden blev relativt stor i jämförelse med aktiebolagens omsättning. Därmed antar hon att gränsvärdena är bra i och med att behovet av en revisor inte finns hos de mindre aktiebolagen såsom hos större

¹⁵ Jäv anses det vara om en person i en rätts- eller beslutssituation kan tänkas vara partisk, vilket rubbar förtroendet för personens opartiskhet enligt Förvaltningslagen 11 § (SFS 1986:223).

¹⁶ USD = United States dollar. 28,7 miljarder USD = 239,18 miljarder SEK

aktiebolag, som har andra intressenter, och har därför behovet av att få sina räkenskaper kontrollerade av en extern part.

Vidare tror Tenggren (2016) att mindre aktiebolag väljer att behålla sin revision dels för att minska risken för att det finns felaktigheter i räkenskaperna, dels för att aktiebolagen känner en säkerhet till att räkenskaperna skett med god kvalitet, då det är en extern part som kontrollerar. Hon tror även att aktiebolag behåller sin revisor för att kunna ha någon att vända sig till i särskilda frågor, exempelvis vid investeringar eller skattefrågor.

Revisionens funktion vid en kreditbedömning tror Tenggren (2016) kan spela roll, eftersom det blir en kvalitetsstämpel på räkenskaperna. Däremot tror hon inte att revisionen är en avgörande faktor, utan att det finns faktorer som kan spela in eller påvisa att räkenskaperna håller en bra kvalitet. Alternativ till revision anger hon användningen av en redovisningskonsult eller att bolaget vid svåra frågor anlitar en expert, såsom vid värderingsfrågor et cetera.

Tenggren (2016) nämner att hon inte vet om det finns något samarbete mellan EY och kreditgivare vid kreditgivning, men att hon aldrig någonsin uppmärksammat att något liknande existerar.

5.2.3 KPMG

KPMG är ett internationellt aktiebolag som sträcker sig över 155 länder och har totalt över 700 kontor, varav 8,6 % av kontoren finns i Sverige (www, KPMG, 2015). KPMG tillhandahåller tjänster inom redovisning och rådgivning till SME:s¹⁷ och till företag som är av allmänt intresse¹⁸. År 2015 omsatte KPMG 2 170 mkr varav 63 % av dessa utgjordes av revisionsintäkter.

Anonym på KPMG (2016) anser att gränsvärdena för revisionsplikten är på en bra nivå och menar att aktiebolag som tidigare haft krav på revision och valt att fortsätta med revision, använder revisorn som ett "bollplank" samt som hjälp inför deras årliga genomgång. Hen tror att mindre aktiebolag anser deras roll som revisor fungerar som en kvalitetsstämpel och en trygghet.

Revisionens funktion vid kreditbedömning upplever anonym på KPMG (2016) är en trygghet för kreditgivare. Vidare lyfter hen tanken att KPMG, som är ett stort aktiebolag jämfört med andra revisionsbyråer, inger större trovärdighet i sin revision hos kreditgivare. Alternativ till revision, för att säkerställa trovärdigheten i räkenskaper, menar anonym på KPMG att aktiebolagen då låter kreditgivare gå igenom deras material, samt lämnar personliga referenser och borgen.

Anonym på KPMG (2016) samarbetar med kreditgivare vid kreditbedömning genom att ha regelbundna träffar där de "bollar" idéer och diskuterar, samt sporadiskt träffar kunder gemensamt.

¹⁷ Små och medelstora aktiebolag i enlighet med Europeiska kommissionens definition: "SME utgörs av företag som sysselsätter färre än 250 personer och vars årsomsättning inte överstiger 50 miljoner euro per år" (www, EUR-Lex, 2, 2003).

¹⁸ Revisorsnämndens definition av allmänna företag: "företag vars överlåtbara värdepapper handlas på en reglerad marknad [...], kreditinstitut och försäkringsbolag" (www, revisorsnämnden, 2, 2016).

5.2.4 Mazars

Mazars bedrivs efter grundprinciperna entreprenörskap och laganda, långsiktig vision och flexibilitet samt entusiasm och stabilitet (www, Mazars, 1, 2016). De är en internationell organisation som arbetar med redovisning, revision, skatt och rådgivning (www, Mazars, 2, 2016). Revisionsbyrån finns beläget i 77 länder med 260 kontor och har sammantaget mer än 17 000 anställda. År 2015 hade de en nettoomsättning på 274 053 tkr¹⁹ (www, Mazars, 3, 2016).

Bengtsson (2016) som arbetar på Mazars tycker att revisionsplikten avskaffande för de mindre aktiebolag är positivt då de aktiebolag som väljer att behålla sin revisor ser nyttan med deras revision. De gränsvärden som gäller för revisionsplikten tycker hon är rimliga. Bengtsson menar vidare att det skapas en relation mellan dem och aktiebolagen som inte blir påtvingande i och med att aktiebolagen då valt själva att fortsätta användningen av revision utan påtryckningar från andra håll. Hon förklarar vikten av att de då erbjuder tjänster som gör att aktiebolagen vill fortsätta anlita dem som revisorer.

Bengtsson (2016) tror att de mindre aktiebolagen som väljer att fortsätta med revision behåller revisionen på grund av att det ger deras årsredovisning en kvalitetsstämpel då den är granskad av en utomstående. Enligt henne bidrar revisionen i sin tur till ett förtroende för aktiebolaget gentemot externa intressenter såsom kreditgivare.

Vidare tror Bengtsson (2016) att en del aktiebolag inte förstår skillnaden mellan att anlita en redovisningskonsult och en revisor, varför de behöver förklara skillnaden för dem. Hon tror att de aktiebolag som förstår skillnaden ser revisionen som en kvalitetsstämpel då Mazars går igenom aktiebolagens räkenskaper att de verkar korrekta. Förutom granskningen av räkenskaperna ger de även aktiebolagen råd och tips på hur deras rutiner och processer kan förbättras, likaså som de fungerar som ett "bollplank" och en rådgivare.

Kvalitetsstämpeln tror Bengtsson (2016) underlättar för kreditgivare när de ska kreditbedöma aktiebolag. Ett aktiebolag som genomgår en kreditbedömning, kan enligt Bengtsson säkerställa sina räkenskaper genom alternativet att anlita en auktoriserad redovisningskonsult som lämnar en bokslutsrapport. Dock vill hon även förtydliga att hon inte vet hur kreditgivare bedömer ett aktiebolags kreditvärdighet efter de omständigheterna. Hon berättar vidare att Mazars inte har något samarbete vid kreditbedömning med någon bank.

5.2.5 PwC

1999 fusionerades aktiebolagen *Öhrlings Coopers & Lybrand* och *Price Waterhouse* till *PricewaterhouseCoopers* (PwC) (www, PwC, 1, 2016). PwC har globalt cirka 208 000 medarbetare i 157 olika länder (www, PwC, 2, 2016). I Sverige befinner sig 3 600 medarbetare i 100 olika orter. PwC arbetar med revision, redovisning, skatte- och affärsrådgivning. Medarbetare på PwC arbetar utefter uppförandekoden kallad *Code of Conduct* som innehåller affärsetiska principer. Principerna bygger på värderingarna *Teamwork, Leadership och Excellence* (www, PwC, 2, 2016). Värderingarna innebär att medarbetare ska arbeta med ett gott förhållningssätt som härrör frågor inom mänskliga rättigheter, social rättvisa samt miljömässig hänsyn (www, PwC, 2, 2016).

Anonym på PwC (2016) nämner att de tycker att Sveriges gränsvärden är låga jämfört med andra länder, men att de ändå anser att de är på en rimlig nivå att börja med. Hen anser vidare

¹⁹ Tkr = tusentals kronor

att revisionsplikten avskaffande är positivt i och med att de mindre aktiebolagen som väljer att behålla sin revisor skapar en bättre dialog sinsemellan med ett roligare samarbete där revisorn fungerar som en rådgivare och ett "bollplank".

Till skillnad från de aktiebolag som valt bort sin revisor är de aktiebolag som behållit sin revisor mer intresserade av sitt aktiebolags ekonomi menar anonym på PwC (2016). Dessutom menar hen att de aktiebolag som använder sig av en revisor har insikten om vilken nytta en revisor kan tillföra aktiebolaget, samt att det ger aktiebolaget en kvalitetsstämpel.

Anonym på PwC (2016) tror att revisionen är en mycket viktig faktor för kreditgivare att få tillgång till då kreditgivare annars behöver själva göra en revision/analys av aktiebolagets räkenskaper. Det är enligt anonym på PwC svårare och mer tidskrävande för kreditgivare att göra för att säkerställa att aktiebolagets årsredovisning stämmer överens med "verkligheten". Dock nämner hen även alternativet att aktiebolaget kan låta en auktoriserad redovisningskonsult upprätta dess bokslut för att säkerställa årsredovisningens trovärdighet.

Anonym på PwC (2016) berättar att de ibland samarbetar med kreditgivare vid kreditbedömning i form av att de intygar andra delar än revision av bokslut och årsredovisningar såsom exempelvis aktiebolagets koncernkonsolidering²⁰ eller redovisningsprinciper²¹.

5.4 Empirisk sammanfattning

Vid en kreditbedömning av ett aktiebolag är majoriteten av intervjuade kreditgivare enade i att en revision är en oberoende tredje part som fungerar som en kontrollfunktion (pers. med., anonym på Marginalen Bank, 2016; pers. med., Junebjörk, 2016; pers. med., Tengström, 2016). Kreditgivarna hyser stor tillit till revisionen och revisorerna, men vidhåller att det ändå inte är revisionen som kreditgivarna lägger störst vikt vid, under en kreditbedömning (pers. med., anonym på Marginalen Bank, 2016; pers. med., Frödå, 2016; pers. med., Junebjörk, 2016; pers. med., Tengström, 2016). Det är aktiebolagets räkenskaper som framför allt är av betydelse vid en kreditbedömning, där kreditgivarna tittar på bland annat kassaflödet och främst återbetalningsförmågan. Viktigt är även relationen till ägare/ägarna av ett aktiebolag och kreditgivarnas förhållande till denne.

Revisorerna verkar ställa sig positiva till avskaffandet och anser samtliga att gränsvärdena för revisionsplikten är rimliga (pers. med., Bengtsson, 2016; pers. med., Holmgren, 2016; pers. med., anonym på KPMG, 2016; pers. med., anonym på PwC, 2016; pers. med., Tenggren, 2016). Vidare verkar majoriteten eniga kring uppfattningen att de aktiebolag som valt att behålla sin revisor har en bra relation till sin revisor (pers. med., Bengtsson, 2016; pers. med., anonym på KPMG, 2016; pers. med., anonym på PwC, 2016; pers. med., Tenggren, 2016). Revisorerna fungerar som ett bollplank och som en rådgivare. Dessutom är samtliga eniga om att de tror att revisionen är viktig för kreditgivare att ha tillgång till när de ska kreditbedöma aktiebolag, då revisionen anses vara en kvalitetsstämpel för aktiebolagens räkenskaper (pers. med., Bengtsson, 2016; pers. med., Holmgren, 2016; pers. med., anonym på KPMG, 2016; pers. med., anonym på PwC, 2016; pers. med., Tenggren, 2016). Dock nämner Tenggren på

²⁰ Koncernkonsolidering innebär att dotter- och moderbolags finansiella räkenskaper sammanställs till samma koncernredovisning (www, NE, 2, 2016).

²¹ Skatteverkets definition på redovisningsprinciper är "när ett företag upprättar balansräkning, resultaträkning och noter ska ett antal uppräknade grundläggande principer i ÅRL följas" (www, skatteverket, 2016).

EY (2016) att hon inte tror att revisionen är en avgörande faktor vid en kreditbedömning av ett aktiebolag, utan att räkenskapernas kvalitet ska kunna bestyrkas även av andra faktorer.

Det fanns två frågor som revisorerna besvarade olika. Bengtsson på Mazars (2016), Holmgren på Carlsson & Partners (2016), anonym på PwC (2016) och Tenggren på EY (2016) gav alternativet till revision, för att säkerställa ett aktiebolags räkenskaper, att ett aktiebolag kan använda sig av en auktoriserad redovisningskonsult. Holmgren på Carlsson & Partners (2016) angav även ytterligare alternativet att låta aktiebolagets personal inom ekonomiavdelningen upplåta räkenskaperna. Anonym på KPMG (2016) angav alternativet att istället låta kreditgivaren själv gå igenom aktiebolagets uppgifter samt att aktiebolaget lämnar personliga referenser eller borgen. Tenggren på EY (2016) angav alternativet att även kunna anlita en expert vid exempelvis värderingsfrågor.

Den andra frågan som besvarades olika var huruvida revisorer hade ett slags samarbete med kreditgivare. Båda anonyma på KPMG (2016) och PwC (2016) uttalade att de hade ett samarbete med kreditgivare, medan Bengtsson på Mazars (2016), Holmgren på Carlsson & Partners (2016) och Tenggren på EY (2016) svarade att de inte hade ett samarbete med kreditgivare. Holmgren på Carlsson & Partners (2016) menar nämligen att ett samarbete mellan revisorer och kreditgivare skulle vara jäv i och med att ett samarbete enbart får avse kommentarer och svar från revisor till kreditgivare. Kunden får aldrig känna sig styrd i en viss riktning då det skulle påverka revisorns oberoende.

Bara tre av de fyra kreditgivarna uttalar sig om att det inte finns ett slags samarbete med revisorer vid kreditbedömning (pers. med., Tengström, 2016; pers. med., anonym på Marginalen Bank, 2016; pers. med., Junebjörk, 2016). Junebjörk på SEB (2016) påstår att inget direkt samarbete vid kreditbedömning sker men säger samtidigt att det sker en öppen diskussion, SEB och revisorer sinsemellan, vilket vi ändå anser är ett sorts samarbete.

6 Analys

Nedan analyseras genomgången teori med insamlad empiri. Det avslutas med en jämförelse mellan de olika företagen, samt de två olika branscherna som intervjuats.

6.1 Agentteorin

I *agentteorin* kopplat med kreditbedömning och revision antas att kreditgivarna är *principalen* och de mindre aktiebolagen är *agenten* (Ittonen, 2010), vilket leder till *informationsasymmetri* mellan parterna då de båda arbetar för sin egna vinning (Adams, 1994). Är informationen asymmetrisk innan avtal sluts mellan kreditgivaren och aktiebolaget uppstår så kallad *adverse selection* medan om informationen blir asymmetrisk först efter avtalet slutits uppstår istället *hidden information* (Hart & Holmström, 1986). För att motverka problemet med *informationsasymmetri* används revision som en opartisk kontrollfunktion för att säkerställa räkenskapernas korrekthet (Collis et al, 2004; Niemi et al, 2012). Detta förhållande ser vi i empirin.

I intervjun med anonym på Marginalen Bank (2016) framkom att de vid avsaknad av revision granskar bland annat varifrån en kontantinsats vid en finansiering härrör från. Det för att undvika exempelvis olämplig samverkan med kriminalitet. Revisorns roll i detta skulle då ha varit att rapportera oegentligheter i aktiebolagets räkenskaper, och därmed hjälpa kreditgivare att motverka ett felaktigt val alltså *adverse selection*.

Junebjörk på SEB (2016) menar att trots att revisionen inte är en absolut sanning om aktiebolagets situation, så är det ändå en kvalitetsstämpel för räkenskaperna. Det på grund av att revisorn är en tredje part som opartiskt granskar aktiebolags räkenskaper (www, FAR, 4, 2016; www, Bolagsverket, 1, 2016). Har då räkenskaperna godkänts av en revisor kan kreditgivaren anta att räkenskaperna är tillförlitliga (Carrington, 2010). Detta bidrar till att minska *informationsasymmetrin* angående det faktum att informationen är korrekt och skapar *legitimitet* och *trygghet* för kreditgivaren.

Förtroendet mellan kreditgivare och mindre aktiebolag är en viktig faktor vid kreditbedömning, då kreditgivare vill kunna vara säkra på att de utlånade pengarna används såsom avtalats (pers. med., anonym på Marginalen Bank, 2016; pers. med., Frödå, 2016). Tengström på Nordea (2016), Junebjörk på SEB (2016) och anonym på Marginalen Bank (2016) nämner alla tre vikten av revisionen som en kontrollfunktion och därmed ökar parternas förtroende. Utan revisionen finns risken att aktiebolaget undanhåller viktig information från kreditgivaren. Det går i linje med problemet angående *informationsasymmetri* där revision ses som en kontrollfunktion vid förhållandet mellan kreditgivare och aktiebolag (Collis et al, 2004; Niemi et al, 2012).

Anonym på KPMG (2016) och Tenggren på EY (2016) upplever även att kreditgivare anser aktiebolagens användning av en revisor som en trygghet och Junebjörk på SEB (2016) menar att revisionens roll är att ge en opartisk bedömning om kvaliteten av aktiebolagets räkenskaper. Det kan härledas med problemen med *adverse selection* (Adams, 1994) och *hidden information* (Hart & Holmström, 1986) då revisionen kan minska *informationsasymmetrin* som uppstår, vare sig informationen är symmetrisk eller asymmetrisk då avtal sluts.

Jensen & Meckling (1976) menar att *agentkostnader* är den kostnad som uppstår då *principalen* och *agenten* försöker motverka *informationsasymmetrin*. Kostnaden för revision

blir därmed en *agentkostnad* för aktiebolaget, och därför använder sig aktiebolaget av en revisor endast då nyttan överstiger kostnaderna (Ittonen, 2010; Wallace, 1980). En tanke är att ett aktiebolag utan revisor får en högre kreditrisk än om de hade använt sig av en revisor, och därför kan aktiebolaget anse att kostnaden är högre utan en revisor. Högre kreditrisk innebär högre ränta för aktiebolaget vid utlåning, varför kostnaden för en revisor kan i slutändan vara lägre. Att ett aktiebolag har revision anser anonym på PwC (2016) minskar kostnaderna för kreditgivarna eftersom de annars själva får genomföra en analys av aktiebolagens räkenskaper.

6.2 Revisionsteori

Revision som *försäkran*, *legitimering* och *komfort* är teorier inom *revisionsteorin* som kan kopplas till hur revisionen påverkar kreditgivare vid kreditbedömning av aktiebolag. *Försäkran* handlar om att begränsa *agentens*, i detta fall aktiebolagens, möjlighet att undanhålla information från kreditgivaren (*principalen*), vilket skulle innebära *informationsasymmetri* (Beaver, 1989 se Ittonen, 2010). Sådan information skulle kunna vara sämre betalningsförmåga och kassaflöden et cetera, vilket skulle kunna innebära att kreditgivaren gör en felaktig kreditbedömning. Anonym på Marginalen Bank (2016) beskriver hur revisionen ska fungera som en *försäkran* att få en korrekt bild av ett aktiebolags bedömda återbetalningsförmåga för att ge beviljad kredit.

Legitimering handlar om att revisorn gör ett aktiebolags räkenskaper trovärdiga för utomstående (Power, 2003). Revisorns roll blir då att granska för att sedan godkänna aktiebolagets räkenskaper, vilket skapar *legitimitet*. Anonym på Marginalen Bank (2016) anser att revisionen skapar legitimitet genom att revisorn säkerhetsställer att det finns minimalt med felaktigheter i räkenskaperna. Liknande säger Junebjörk på SEB (2016) och Frödå på Danske Bank (2016) att med revision har en kunnig person inom området granskat räkenskaperna, vilket ger den en kvalitetsstämpel och *legitimitet*.

Frödå på Danske Bank (2016) säger att i slutändan är det viktigast att aktiebolaget visar att de kan täcka sina kostnader, vilket en årsredovisning styrker. Därmed är det extra viktigt att de kan lita på räkenskaperna, vilka innehåller aktiebolagets kassaflöde. Junebjörk på SEB (2016), som lägger stor vikt vid revision, säger att revisorn fungerar som en tredje part som skapar *legitimering* och ger trygghet och *komfort* över aktiebolagets räkenskaper.

Komfort kan anses vara en produkt av legitimering, som en slags trygghet över att ett aktiebolags räkenskaper är kontrollerade och certifierade av tredje part (Carrington, 2010). Där den tredje partens uppgift även består av att granska eventuella felaktigheter i siffrorna och vilket skapar trygghet för intressenter. Anonym på KPMG (2016) och Tenggren på EY (2016) tror att kreditgivare anser att revision är en trygghet vid kreditbedömning av aktiebolag. Bengtsson på Mazars (2016) och Holmgren på Carlsson & Partners (2016) tror att mindre aktiebolag fortsätter med revision då det ger deras årsredovisning en kvalitetsstämpel. Enligt dem inger revisionen ett förtroende hos kreditgivaren, vilket i sin tur leder till *komfort*. Det överensstämmer med vad Junebjörk på SEB (2016) säger, att de fall då aktiebolag saknar revisor ställer de högre krav på aktiebolaget. Enligt Junebjörk ställer kreditgivare då högre krav på grund av att ingen oberoende tredje part har granskat räkenskaperna, och de har inte lika högt förtroende för räkenskaperna i de fall.

Ett annat sätt att skapa trygghet för kreditgivarna som skulle kunna jämföras med *komfort* är enligt både Holmgren på Carlsson & Partners (2016), Tenggren på EY (2016), anonym på Marginalen Bank (2016) och anonym på PwC (2016) att som alternativ, till revision, för

aktiebolagen att anlita auktoriserade redovisningskonsulter. Holmgren på Carlsson & Partners (2016) menar även att ett ytterligare alternativ är att aktiebolaget använder sig av sin erfarna personal på ekonomiavdelningen. Anonym på KPMG (2016) anser att ett annat alternativ till revision är att kreditgivaren själv går igenom aktiebolagets uppgifter samt att aktiebolaget lämnar personliga referenser eller borgen. Tenggren på EY (2016) anger alternativet att aktiebolaget kan anlita en expert vid frågor såsom vid exempelvis värderingsfrågor.

Anonym på KPMG (2016) och anonym på PwC (2016) nämner att de har samarbeten med kreditgivare där de validerar uppgifter, såsom exempelvis aktiebolagets koncernkonsolidering samt om redovisningsprinciper. KPMG:s och PwC:s roll i samarbetet blir då att skapa trygghet för kreditgivarna, vilket kan återkopplas till teorin om *komfort*. Junebjörk på SEB (2016) menar däremot att SEB ej har samarbete med revisionsbyråer, men däremot att de har en öppen dialog. Revisorn, enligt Junebjörk på SEB, står inte på kreditgivarens sida utan agerar som en oberoende tredje part. Holmgren på Carlsson & Partners (2016) anser istället att ett samarbete mellan revisorer och kreditgivare skulle vara jäv, då revisorns oberoende skulle påverkas, vilket motsätter antagandet om att ett samarbete skapar *komfort*.

Samtliga kreditgivare nämner att revisionen fungerar som en oberoende kvalitetsstämpel (pers. med., Fröddå, 2016; pers. med., anonym på Nordea, 2016; pers. med., anonym på Marginalen Bank, 2016; pers. med., Junebjörk, 2016), och majoriteten anser att revisorn har en stor roll inom kreditbedömning av ett aktiebolag (pers. med., anonym på Nordea, 2016; pers. med., anonym på Marginalen Bank, 2016; pers. med., Junebjörk, 2016). Det stämmer överens med revisorernas syn på hur viktig deras roll är vid kreditbedömning av ett aktiebolag (pers. med., Bengtsson, 2016; pers. med., Holmgren, 2016; pers. med., anonym på KPMG, 2016; pers. med., anonym på PwC, 2016; Tenggren på EY, 2016).

6.3 Analytisk sammanfattning

Syftet med studien var att undersöka vilken roll revision spelar vid kreditbedömningen av mindre aktiebolag. Revision som *försäkran* (Wallace, 1980), *legitimering* (Carrington, 2010) och *komfort* (Carrington & Catasús, 2007) är teorier inom *revisionsteorin* som kan kopplas till hur revisionen påverkar kreditgivare vid kreditbedömning av aktiebolag. Vi har sett hur en revision minskar *informationsasymmetrin* mellan kreditgivaren (*principalen*) och aktiebolaget (*agenten*), genom att agera brygga mellan de två parterna (pers. med., anonym på Marginalen Bank, 2016; pers. med., anonym på KPMG, 2016; pers. med., Tenggren, 2016). Genom att en revisor granskar och kontrollerar ett aktiebolags räkenskaper är korrekta, skapas *legitimitet* som i sin tur ger *komfort* till *principalen* (pers. med., Junebjörk, 2016; pers. med., anonym på KPMG, 2016; pers. med., Tenggren, 2016).

Problem som uppstår med *informationsasymmetri* är *adverse selection* (Adams, 1994), *hidden information* (Hart & Holmström, 1986) och *agentkostnader* (Jensen & Meckling, 1976). Problemen som efterföljs av *informationsasymmetrin* motverkas genom att revisionen fungerar som en *försäkran*, då revision fungerar som en slags kontraktslösning (Carrington, 2010). Anonym på PwC (2016) menar att om ett aktiebolag använder revision, behöver inte kreditgivarna kontrollera räkenskaper och därmed undviker de en *agentkostnad*.

En av våra fyra kreditgivare, SEB (pers. med., Junebjörk, 2016), ställer vid avsaknaden av revision högre krav på aktiebolaget. Det är på grund av att revisionen anses vara en kvalitetsstämpel för räkenskaperna då det är en oberoende tredje part som granskat dem, samt att Bolagsverket menar att oreviderade räkenskaper innehåller fler felaktigheter än de reviderade räkenskaper. Revisionen tillför därmed *komfort* (Carrington & Catasús, 2007) och

legitimering (Carrington, 2010) till kreditgivarna. Marginalen Bank (2016) påtalar även vikten av att ha ett förtroende till ägaren/ägarna av aktiebolaget, men att de vill ändå se att räkenskaperna har sammanställts av en kunnig på området. Genom att ha revision minskas *informationsasymmetrin* mellan kreditgivare och aktiebolag, vilket gör att revisionen fungerar som en *försäkrans* (Wallace, 1980) i *principal-agent* (Jensen & Meckling, 1976) förhållandet.

7 Diskussion

Nedan följer en diskussion kring studiens teoretiska och praktiska bidrag, kvalitet samt implikationer under arbetets gång.

Studiens resultat visade att trots att revisionen kan anses vara en fördel vid en kreditbedömning så är det dock ej den viktigaste faktorn. Kreditgivaren lägger större vikt vid positivt kassaflöde och aktiebolagets återbetalningsförmåga. Det som vi uppfattade som den mest betydande faktorn för kreditgivare är förtroendet för aktiebolaget. Revisionen ansågs vara en kvalitetsstämpel som underlättade för både kreditgivare och aktiebolag vid en kreditbedömning.

År 2010 avskaffades revisionsplikten för mindre aktiebolag, vilket är för denna studie sex år sedan. Tidsaspekten är en viktig faktor till varför vi valt att göra denna studie, då det tar tid att se effekterna av en sådan lagändring. De effekterna som uppmärksammades vid lagändringens tillträde behöver inte vara de effekter vi ser nu idag, och inte heller de effekter som kommer finnas om ytterligare sex år. Det finns flertalet studier som gjorts inom området på kandidat-, magister-, master- och doktorandnivå. Dessa studier har gjorts från att lagändringen just trätt i kraft, fram till i år. Anledningen till vår studie är för att ge en nulägesrapport av situationen, vilket vi bidrar med. Det för att det ska finnas en bättre helhetsbild på området i framtiden.

Anledningen till att vi ville undersöka revisionens roll i kreditbedömningen av mindre aktiebolag var att utreda revisionens betydelse utifrån kreditgivares och revisorers perspektiv. Studiens resultat kan vara till nytta för mindre aktiebolag som inte uppfyller gränsvärdena för revisionsplikten och som står i valet angående huruvida de ska anställa en extern revisor för revision av aktiebolagets räkenskaper. Studien kan underlätta för aktiebolag att undersöka om nyttan med revisionen överstiger kostnaden av den. Det kan svårt för ett aktiebolag att förstå nyttan av att använda sig av en revisor och dess funktioner och istället uppfattar revisorn som en kostnad. Ett mindre aktiebolag består ofta av mindre än tre anställda och det kan då vara svårmotiverat för aktieägaren att motivera varför denna behöver en extern kontroll, vilket revision är. Denna studie kan då hjälpa aktiebolag att se revisionen ur kreditgivaren och revisorns perspektiv.

Till litteraturen ville vi bidra med ett ytterligare perspektiv då det sedan tidigare fanns en motsägelse kring uppfattandet av revisionens betydelse vid kreditbedömningen av mindre aktiebolag. Vår studie bidrar till litteraturen i Sverige med resultatet att revisionen är betydande men inte den mest mest betydande faktorn vid en kreditbedömning. Det överensstämmer med tidigare litteratur inom Sverige som har gjorts på området. Däremot motsäger det forskningen i resten av Europa. Det kan bero på att Sveriges gränsvärden är betydligt lägre än vad de flesta resterande länder i Europa har, speciellt Storbritannien vars forskning som vi utgått mest från. Intressant blir att se om attityderna från kreditgivare och revisorer kommer att ändras ifall att Sverige höjer gränsvärdena i framtiden, som andra europeiska länder har gjort.

Vi valde att intervjua kreditgivare på grund av deras centrala roll inom kreditbedömningsprocessen. Revisionen fungerar som en kontraktslösning på problemet med *informationsasymmetri* (Adams, 1994) mellan kreditgivaren (*principalen*) och aktiebolaget (*agenten*), varför vi anser att revisorernas perspektiv på kreditbedömningen av mindre aktiebolag är av nytta till diskussionen. Stor del av litteraturen inom Sverige angående revisionsplikens avskaffande och den effekt det haft på kreditbedömningen av mindre

aktiebolag har gjorts genom att intervjua de mindre aktiebolagen. Genom att fokusera på kreditgivare och revisorer får vi därmed en variation till diskussionen. Samt den kunskap om problemet som kreditgivare och revisorer har, vilken kan skilja sig från de mindre aktiebolagens.

Problem vi stött på under arbetets gång är dels att vi egentligen ville ha personliga intervjuer med våra respondenter, dels att vi fick svar på våra intervjufrågor från några av våra respondenter ganska sent. Ändringen av intervjuform, från personligt möte till mailkontakt, kan ha påverkat kvaliteten på vår studie genom att svaren vi fick från respondenterna eventuellt inte var lika uttömmande som om vi hade haft en personlig kontakt. Vi går även miste om möjligheten att kunna avläsa respondenterna. Däremot gav vårt val av intervjuform respondenterna möjlighet att få ta sig tid och tänka igenom sina svar. Risken för att missuppfatta respondenternas svar förminskas. Valet av mailkontakt gjorde även att vi inte har haft kontroll över svarshastigheten, vilket bidrog till att svar från vissa respondenter inkom relativt sent i processen. Analysen av empirin och teorin påbörjades innan all empiri var sammanställd, vilket kan ha påverkat analysen och slutsatsen i slutändan.

För att öka kvaliteten på vår studie har vi försökt att använda oss främst av peer-reviewed artiklar då de är sakligt och kollegialt granskade (Bryman & Bell, 2013). Ämnesområdet som vi valt att studera är fortfarande en relativt ny händelse i Sverige då det inte har passerat så mycket tid sedan revisionsplikten avskaffades för mindre aktiebolag. Den korta tidsrymden sedan förändringen har gjort det svårt att finna peer-reviewed artiklar som hanterat ämnet i Sverige, vilket har påverkat vår studie i sin helhet. Där vi ej funnit några peer-reviewed artiklar har vi ändå eftersträvat att använda oss av så legitima källor som möjligt.

Vi anser att studiens generaliserbarhet inte är särskilt hög då urvalet av respondenter inte har varit i linje med vad som krävs för att kalla studien generaliserbar. Att våra respondenter enbart kommer från Uppsala och Stockholms området förminskar även det möjligheten att kunna generalisera. Vi har dessutom en kvalitativ studie som inte kan vara generaliserbar på grund av att man studerar sociala kontexter som inte går att "frysa". Poängen med kvalitativ forskning är att studera kvaliteter och inte kvantiteter, vilket gör att generaliserbarheten blir begränsad. Även om studien skulle replikeras, med respondenter från samma revisionsbyråer och banker som alla kommer från Uppsala och Stockholms området, skulle intervjuvaren bli annorlunda. Likaså, om samma respondenter skulle intervjuas igen vid senare tillfälle, skulle intervjuvaren bli annorlunda. Det för att kontexter är något som hela tiden förändras.

8 Slutsats och fortsatt forskning

Kapitlet innehåller våra slutsatser kring studien. Utifrån vårt syfte svarar vi på vår forskningsfråga med hjälp av agentteorin och revisionsteorin.

Syftet med studien var att undersöka, från kreditgivares och revisorers perspektiv, vilken roll revision spelar vid kreditbedömningen av mindre aktiebolag.

Agentkostnaderna som uppstår i *principal-agent* förhållandet är kostnaderna för att överbygga *informationsasymmetrin* mellan kreditgivare (*principalen*) och aktiebolaget (*agenten*). Då aktiebolag väljer att behålla revision anser de att kostnaderna för revisionen understiger nyttan, medan de aktiebolag som väljer bort revisionen överstiger nyttan. Utan revision finns det risk för att aktiebolag undanhåller information från kreditgivare, som för kreditgivare skulle påverka kreditbedömningen. Revisionen fungerar då som en kontrollfunktion för att undvika att kreditgivaren tar felaktiga beslut (*adverse selection*) och kreditgivaren säkerställer genom kontinuerliga kontroller att inte informationsförhållandet ändras (*hidden information*).

Vi upptäckte att vid utlåning av kapital lägger kreditgivare främst vikt vid ett positivt kassaflöde samt återbetalningsförmåga, vilket kan bekräftas eller dementeras av revisionen. Revisorerna ser sin roll som en underlättande del av kreditbedömningsprocessen, då de de bidrar med *komfort* och *legitimering* i form av reviderade räkenskaper.

Slutligen framkom att revisionen inte var det mest betydande vid en kreditbedömning, men underlättade väsentligt för både kreditgivaren och aktiebolaget. I slutändan är förtroendet mellan kreditgivaren och aktiebolag det viktigaste, oavsett om aktiebolaget har revision eller ej.

Fortsatt forskning

Studien tar upp problemet vid kreditbedömning av mindre aktiebolag och hur viktig revisionen är för kreditbedömningsprocessen, både från kreditgivare och revisorers synsätt. Det framkom att revisorer varit positivt inställda till avskaffandet av revisionsplikten, vilket vi finner intressant i och med att avskaffandet kan innebära en kundförlust för revisionsbyråerna. Det fördjupas inte inom vår studie men något vi finner intressant att forska vidare om.

Vidare uppkom det i empirin att revisorerna inte uppmärksammat någon minskning i deras kundflöde trots avskaffandet av revisionsplikten för mindre aktiebolag. Vilka faktorer det beror på är något vi bara kan gissa, men att studera detta är något vi finner skulle vara av intresse.

Det vore intressant att utföra en liknande studie över hela Sverige, istället för bara Uppsalas och Stockholms regioner. Vår geografiska begränsning kan ha påverkat våra resultat, och kan särskilja sig från andra regioner i Sverige. Exempelvis kan revisorer i andra regioner ha märkt en skillnad i kundflödet sedan avskaffandet av revisionsplikten.

Slutnoter

¹ Ett fördjupat och utvidgat samarbete mellan europeiska stater (www, NE, 1, 2016).

² Uppfyller ett eller ingen av följande gränsvärden: fler än tre anställda (i medeltal), mer än 1,5 miljoner kronor i balansomslutning eller mer än 3 miljoner kronor i nettoomsättning (Ju 10:11).

³ ”Kreditvärdig är den privatperson, enskild näringsidkare, företag eller verksamhet som har förmågan att att [sic!] betala räkningar i tid och undvika betalningsanmärkningar” (www, UC, 2, 2016).

⁴ ”ICAEW is a world leading professional membership organisation that promotes, develops and supports over 144,000 chartered accountants worldwide” (www, ICAEW, 2016).

⁵ £350 000 = 4 260 390 SEK

⁶ £1 000 000 = 12 172 545 SEK

⁷ Mkr= miljoner kronor

⁸ Föreningen Auktoriserade Revisorer

⁹ Corporates & Institutions = Företag & institutioner.

¹⁰ DKK = Danska kronor. 4 945 miljoner DKK motsvarar 6 219 miljoner SEK.

¹¹ Näringsidkare är en företagsform (www, bolagsverket, 2, 2016).

¹² Att företagsledaren skulle skada sig eller gå bort (pers. med., Frödå, 2016).

¹³ Estland, Lettland, Litauen och Ryssland

¹⁴ Estland, Lettland och Litauen.

¹⁵ Jäv anses det vara om en person i en rätts- eller beslutssituation kan tänkas vara partisk, vilket rubbar förtroendet för personens opartiskhet enligt Förvaltningslagen 11 § (SFS 1986:223).

¹⁶ USD = United States dollar. 28,7 miljarder USD = 239,18 miljarder SEK

¹⁷ Små och medelstora aktiebolag i enlighet med Europeiska kommissionens definition: ”SME utgörs av företag som sysselsätter färre än 250 personer och vars årsomsättning inte överstiger 50 miljoner euro per år” (www, EUR-Lex, 2, 2003).

¹⁸ Revisorsnämndens definition av allmänna företag: ”företag vars överlåtbara värdepapper handlas på en reglerad marknad [...], kreditinstitut och försäkringsbolag” (www, revisorsnämnden, 2, 2016).

¹⁹ Tkr = tusentals kronor

²⁰ Koncernkonsolidering innebär att dotter- och moderbolags finansiella räkenskaper sammanställs till samma koncernredovisning (www, NE, 2, 2016).

²¹ Skatteverkets definition på redovisningsprinciper är ”när ett företag upprättar balansräkning, resultaträkning och noter ska ett antal uppräknade grundläggande principer i ÅRL följas” (www, skatteverket, 2016).

Referenser

Skriftliga källor

- Adams, M. B. (1994). Agency Theory and the Internal Audit. *Managerial Auditing Journal*, 9(8), pp 8–12.
- Akerlof, G. A. (1970). The Market for "Lemons": Quality Uncertainty and the Market Mechanism. *The Quarterly Journal of Economics*, 84(3), pp 488–500.
- Andersson, P. (2003). *Är gammalt i gamet äldst? - beslutsprocesser hos erfarna och oerfarna kreditbedömare*. I: Landström, H. (red), *Småföretaget och kapitalet - svensk forskning kring små företags finansiering*. Stockholm: SNS förlag.
- Božović, M., Urošević, B. & Živković, B. (2011). Credit rating agencies and Moral hazard. *Panoeconomicus: naučno-stručni časopis Saveza Ekonomista Vojvodine; scientific-professional journal of Economists' Association of Vojvodina*, 58(2), pp 219–227.
- Bryman, A. & Bell, E. (2013). *Företagsekonomiska forskningsmetoder*. 2., [rev.] uppl. Stockholm: Liber AB. ISBN 978-91-47-09822-4.
- Caringe, A. & Mossberg, E. (2015). *Avskaffandet av revisionsplikten*. Sveriges lantbruksuniversitet. Fakulteten för naturresurser och jordbruksvetenskap /Agronomprogrammet - ekonomi (Kandidatarbete 2015: 944)
- Carrington, T. (2010). *Revision*. 1:1. ed Malmö: Liber AB.
- Carrington, T. & Catasús, B. (2007). Auditing Stories about Discomfort: Becoming Comfortable with Comfort Theory. *European Accounting Review*, 16(1), pp 35–58.
- Collis, J. (2010). Audit Exemption and the Demand for Voluntary Audit: A Comparative Study of the UK and Denmark. *International Journal of Auditing*, 14(2), pp 211–231.
- Collis, J., Jarvis, R. & Skerratt, L. (2004). The demand for the audit in small companies in the UK. *Accounting and Business Research*, 34(2), pp 87–100.
- Collis, J. (2003). *Directors' Views on Exemption from the Statutory Audit: A Research Report for the DTI*. Department of Trade and Industry.
- Dedman, E. & Kausar, A. (2012). The impact of voluntary audit on credit ratings: evidence from UK private firms. *Accounting and Business Research*, 42(4), pp 397–418.
- Eisenhardt, K. M. (1989). Agency Theory: An Assessment and Review. *The Academy of Management Review*, 14(1), pp 57–74.
- Funered, U. E. (1994). *Bankerna risktagande*. Stockholm: Nerenius & Santérus förlag.
- Hart, O. & Holmström, B. (1986). *The theory of contracts*. Department of Economics, Massachusetts Institute of Technology.

- Herrera, M. A. & Minetti, R. (2007). Informed finance and technological change: Evidence from credit relationships. *Journal of Financial Economics*, 83(1), pp 223–269.
- Ittonen, K. (2010). A theoretical examination of the role of auditing and the relevance of audit reports. *University of Vasa press*.
- Jensen, M. C. & Meckling, W. H. (1976). Theory of the firm: Managerial behavior, agency costs and ownership structure. *Journal of Financial Economics*, 3(4), pp 305–360.
- MacLulich, K. K. (2003). The emperor's "new" clothes? New audit regimes: Insights from foucault's technologies of the self. *Critical Perspectives on Accounting*, 14(8), pp 791–811.
- Nielsen, T. & Klingström, O. (2008). *En kvalitativ studie om kreditbedömning i banker : revisionens betydelse i processen*. Institutionen för teknik och samhälle/Företagsekonomi. (Kandidatarbete 2008)
- Niemi, L., Kinnunen, J., Ojala, H. & Troberg, P. (2012). Drivers of voluntary audit in Finland: to be or not to be audited? *Accounting and Business Research*, 42(2), pp 169–196.
- Pentland, B. T. (1993) Getting comfortable with the numbers: auditing and the micro-production of macro-order. *Accounting, Organizations and Society*, 18(7/8), pp. 605–620.
- Pentland, B. T. (2000). Will auditors take over the world? Program, technique and the verification of everything. *Accounting, Organizations and Society*, 25(307), p 312.
- Power, M. (2003) Auditing and the production of legitimacy, *Accounting, Organizations and Society*, 28(4), pp. 379–394
- Svensson, B. (2003). *Redovisningsinformation för bedömning av små och medelstora företags kreditvärdighet*. Diss. Uppsala: Uppsala Universitet.
- Tauringana, V. & Clarke, S. (2000). The demand for external auditing: managerial share ownership, size, gearing and liquidity influences. *Managerial Auditing Journal*, 15(4), pp 160–168.
- Thorell, P. & Norberg, C. (2005). *Revisionsplikt i små aktieföretag*. Stockholm: Svenskt Näringsliv
- Wallace, W. A. (1980). *The economic role of the audit in free and regulated markets*. New York: Macmillan Publishing Co.
- Wallace, W. A. (1991). *Auditing*. 2. ed Boston: PWS-Kent Publishing Compa

Internetkällor

Allabolag (www.allabolag.se)

1. Carlsson & Partners Revisionsbyrå AB
http://www.allabolag.se/5565228607/Carlsson_och_Partners_Revisionsbyra_AB
(Hämtad: 2016-05-16)

Bolagsverket (<http://www.bolagsverket.se>)

1. *Revisor – aktiebolag*
<http://www.bolagsverket.se/ff/foretagsformer/aktiebolag/starta/revisor> (Hämtad: 2016-04-21)
2. *Vad är enskild näringsidkare?*
<http://www.bolagsverket.se/ff/foretagsformer/enskild/vad-1.1971> (Hämtad: 2016-05-20)

Carlsson & Partners (www.carlrev.se)

1. *Om oss*
<http://www.carlrev.se/om-oss/> (Hämtad: 2016-05-16)

Danske Bank (www.danskebank.com)

1. *Kort om banken*
<http://danskebank.se/sv-se/Om-banken/Kort-om-banken/Pages/Kort-om-banken.aspx>
(Hämtad: 2016-05-20)
2. *Our strategy and values*
<http://www.danskebank.com/en-uk/About-us/strategy/Pages/strategy.aspx> (Hämtad: 2016-05-20)
3. *Danske Bank / Interim report first quarter 2016, sida 3/59*
<http://www.danskebank.com/en-uk/ir/Documents/2016/Q1/InterimreportQ12016.pdf>
(Hämtad: 2016-05-20)

EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu/>)

1. *Fourth Directive; annual accounts of companies with limited liability, 2009*
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=URISERV%3A126009> (Hämtad: 2016-04-01)
2. *Om definitionen av mikroföretag samt små och medelstora företag, 2003*
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32003H0361&from=EN> (Hämtad: 2016-05-06)

EY (<http://www.ey.com/>)

1. *Snabbfakta om EY* <http://www.ey.com/SE/sv/Newsroom/Facts-and-figures> (Hämtad: 2016-05-11)
2. *Our global approach*
<http://www.ey.com/GL/en/About-us/Our-global-approach> (Hämtad: 2016-05-11)
3. *Klara insikter kring dina viktigaste frågor*
<http://www.ey.com/SE/sv/Issues> (Hämtad: 2016-05-11)

FAR – Branschorganisation för redovisningskonsulter, revisorer & rådgivare (<https://www.far.se/>)

1. *Rådgivning, redovisning och revision – en resa mot år 2025, 2015*
https://www.far.se/PageFiles/10453/FAR_rapport_Kairos%20Future_ensidig.pdf
(Hämtad: 2015-12-07)
2. *Revision kan ge billigare lån, 2012*
<https://www.far.se/press-och-opinion/far-tycker/revision-kan-ge-billigare-lan/>
(Hämtad: 2016-04-05)
3. *Högre kreditrisk efter slopad revisionsplikt, 2013*
<https://www.far.se/press-och-opinion/far-tycker/hogre-kreditrisk-efter-slopad-revisionsplikt/> (Hämtad: 2016-04-21)
4. *Revisor*

- <https://www.far.se/du-i-din-yrkesroll/revisor/> (Hämtad: 2016-04-21)
5. *Revision, andra bestyrkande uppdrag och övriga granskningsuppdrag*
<https://www.far.se/du-i-din-yrkesroll/revisor/revision-andra-bestyrtkandeuppdrag-och-ovriga-granskningsuppdrag/> (Hämtad: 2016-05-11)
 6. *Auktorisation och utbildning*
<https://www.far.se/du-i-din-yrkesroll/revisor/auktorisering-och-utbildning/> (Hämtad: 2016-05-11)

ICAEW (<http://www.icaew.com>)

1. *Who we are*
<http://www.icaew.com/en/about-icaew/who-we-are/icaew-overview> (Hämtad: 2016-05-25)

KPMG AB (<http://www.kpmg.se>)

1. *Årsredovisning*
<https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/pdf/2016/03/se-arsredovisning-2014-2015-KPMG.pdf> (Hämtad: 2016-05-06)

Marginalen Bank (www.marginalen.se)

1. *Om Marginalen*
<https://www.marginalen.se/Om-Marginalen/> (Hämtad: 2016-05-06)
2. *Årsredovisning*
https://www.marginalen.se/globalassets/_documents/30-om-marginalen-d/finansiell-information/10-arsredovisningar/marginalen-bank_arsredovisning-2015.pdf (Hämtad: 2016-05-06)

Mazars (www.mazars.se)

1. *Våra värderingar och riktlinjer för vårt åtagande, 2016*
<http://www.mazars.se/Start/Om-oss/Vaara-vaerderingar> (Hämtad: 2016-05-06)
2. *Mazars i korthet, 2016*
<http://www.mazars.se/Start/Om-oss/Mazars-i-korthet> (Hämtad: 2016-05-06)
3. *Året i korthet 2014-09-01 - 2015-08-31, 2016*
<http://www.mazars.se/Start/Nyheter/Vaara-publikationer/AArsredovisningar/AAret-i-korthet-2014-09-01-2015-08-31> (Hämtad: 2016-05-06)

NE (www.ne.se)

1. *Europeiska Unionen*
<http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/europeiska-unionen>
(Hämtad: 2016-05-25)
2. *Konsolidering, 2016*
<http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/konsolidering> (Hämtad: 2016-05-13)

Nordea (www.nordea.se)

1. *Årsredovisning 2015*
https://www.nordea.com/Images/37-104493/2015-12-31_%C3%85rsredovisning-2015-Nordea-Bank-AB_SV.pdf (Hämtad: 2016-05-12)

PwC (www.pwc.se)

1. *Historik, 2016*

- <http://www.pwc.se/sv/om-oss/historik.html> (Hämtad: 2016-05-12)
2. *Om PwC, 2016*
<http://www.pwc.se/sv/om-oss/om-pwc.html> (Hämtad: 2016-05-12)

Riksbank (<http://www.riksbank.se/>)

1. *Kreditgivning och kreditrisker, 2001*
http://www.riksbank.se/upload/Dokument_riksbank/Kat_publicerat/Artiklar_FS/finsta_b_01_2_artikel2.pdf (Hämtad: 2016-04-22)

Revisorsnämnden ([www.revisorsnamnden](http://www.revisorsnamnden.se/))

1. *Bli revisor*
http://www.revisorsnamnden.se/rn/bli_revisor.html (Hämtad: 2016-04-21)
2. *Yttrande skrivelser*
http://www.revisorsnamnden.se/rn/showdocument/documents/yttranden_skrivelser_m_m/1440.pdf (Hämtad: 2016-05-06)
3. *En revisors ansvar och uppgifter*
http://www.revisorsnamnden.se/rn/for_revisorer/ansvar_och_uppgifter/ansvar_uppgifter.html (Hämtad: 2016-05-11)

SEB (www.sebgroup.com)

1. *Vår historia, 2016*
<http://sebgroup.com/sv/om-seb/vilka-vi-ar/var-historia> (Hämtad: 2016-05-06)
2. *Vilka vi är, 2016*
<http://sebgroup.com/sv/om-seb/vilka-vi-ar> (Hämtad: 2016-05-06)
3. *Vår roll i samhället, 2016*
<http://sebgroup.com/sv/om-seb/vilka-vi-ar/var-roll-i-samhallet> (Hämtad: 2016-05-06)
4. *Våra kunder, 2016*
<http://sebgroup.com/sv/om-seb/vilka-vi-ar/vara-kunder> (Hämtad: 2016-05-06)
5. *Årsredovisning, 2015*
http://sebgroup.com/siteassets/investor_relations_sv/arsredovisningar/arsredovisning_2015.pdf (Hämtad: 2016-05-05)

Skatteverket (www.skatteverket.se)

1. *Vägledning: Redovisningsprinciper, 2016*
<https://www4.skatteverket.se/rattsligvagledning/edition/2015.6/3241.html> (Hämtad: 2016-05-13)

UC – Affärs- och kreditinformation från UC (<https://www.uc.se/>)

1. *3 av 4 nystartade aktiebolag väljer bort revisor!*, 2013
<https://www.uc.se/om-uc/nyheter/aktuella-nyheter/2013-02-21-3-av-4-nystartade-aktiebolag-valjer-bort-revisor.html> (Hämtad: 2016-04-05)
2. *Kreditvärdig*
<https://www.uc.se/globala-sidor/ordlista/kreditvardig.html> (Hämtad: 2016-05-25)

Offentliga dokument

Aktiebolagslag (2005). Stockholm (SFS 2005:551)

Förvaltningslag (1986). Stockholm (SFS 1986:223)

Justitiedepartementet (2010). *En frivillig revision*. Stockholm: Regeringskansliet (Ju 10:11)

Justitiedepartementet (2009). *En frivillig revision*. Stockholm: Regeringskansliet (Prop. 2009/10:204)

Justitiedepartementet (2008). *Avskaffande av revisionsplikten för små företag*. Stockholm: Regeringskansliet (SOU 2008:32)

Muntliga källor

Anonym, KPMG. E-postmeddelande, 2016-05-09

Anonym, Marginalen Bank. E-postmeddelande, 2016-05-09.

Anonym, PWC. E-postmeddelande, 2016-05-11

Bengtsson, L., Revisor, Mazars. E-postmeddelande, 2016-05-09.

Frödå, E., Ansvarig lantbruk Sverige, Danske Bank. E-postmeddelande, 2016-05-17

Holmgren, B., Delägare, ordförande och personalansvarig, Carlsson & Partners. E-postmeddelande, 2016-05-16

Junebjörk, S-E., Företagsmarknadschef, SEB. E-postmeddelande, 2016-05-15

Tenggren, S., Manager, EY. E-postmeddelande, 2016-05-20

Tengström, C., Ansvarig för internkreditprocess, Nordea. E-postmeddelande, 2016-05-12

Bilaga 1 – Intervjufrågor för kreditgivare

Syftet med uppsatsen är att undersöka hur mindre aktiebolag kreditvärderas vid avsaknaden av extern revision, samt vilka faktorer som påverkar bankernas beslut om eventuellt beviljande av lån.

När vi nämner mindre aktiebolag menas de aktiebolag som inte har uppfyllt två eller mer av dessa gränsvärden: 1. Fler än tre anställda, 2. Mer än 1,5 miljoner kronor i balansomslutning eller 3. Mer än 3 miljoner kronor i nettoomsättning.

Nedan följer de frågor vi önskar få svar på. Är det några frågor ni undrar över, tveka inte att kontakta oss.

- Får vi namnge dig i vår uppsats eller vill du vara anonym?
 - Hur länge har du arbetat inom företaget/organisationen?
 - Kan du beskriva din roll i företaget/organisationen samt under vilken tidsperiod har du haft denna roll?
1. Vilken information behöver ni av ett mindre aktiebolag vid kreditbedömning?
 2. Hur stor roll spelar revision vid kreditbedömningen?
 - a. Varför är den viktigt? Varför är den inte viktigt?
 3. Vilka andra faktorer spelar roll vid kreditbedömningen förutom revisionen?
 4. Vilka faktorer spelar roll vid kreditbedömningen av mindre aktiebolag utan revisor?
 - a. Ställs högre krav på mindre aktiebolag utan revisor vid kreditbedömning?
 5. Vad beror oftast avslagen vid kreditansökan på när det kommer till mindre aktiebolag, med **och** utan revision?
 6. Vilka risker anser ni vara mest betydande vid kreditbedömning?
 7. Vad anser ni om avskaffandet av revisionsplikten?
 8. Hur stor tillit har ni till revisionen?
 9. Hur upplever ni gränsvärdena för revisionsplikten?
 10. Finns det ett samarbete mellan er och revisionsbyråer gällande kreditbedömning?
 - a. Hur yttrar sig i sådana fall ett sådant arbete?

Bilaga 2 – Intervjufrågor för revisorer

Syftet med uppsatsen är att undersöka hur mindre aktiebolag kreditvärderas vid avsaknaden av extern revision, samt vilka faktorer som påverkar bankernas beslut om eventuellt beviljande av lån.

När vi nämner mindre aktiebolag menas de aktiebolag som inte har uppfyllt två eller mer av dessa gränsvärden: 1. Fler än tre anställda, 2. Mer än 1,5 miljoner kronor i balansomslutning eller 3. Mer än 3 miljoner kronor i nettoomsättning.

Nedan följer de frågor vi önskar få svar på. Är det någon fråga ni undrar över, tveka inte att kontakta oss.

- Får vi namnge dig i vår uppsats eller vill du vara anonym?
 - Hur länge har du arbetat inom företaget/organisationen?
 - Kan du beskriva din roll i företaget/organisationen samt under vilken tidsperiod har du haft denna roll?
1. Vad anser ni om att revisionsplikten har avskaffats?
 2. Varför tror ni att mindre aktiebolag behåller sin revision?
 3. Hur tror ni att mindre aktiebolag ser på er roll som revisor?
 4. Hur viktigt tror ni att ni som revisor är för banker vid kreditbedömning av ett mindre aktiebolag?
 5. Vilka alternativ finns det för mindre aktiebolag för att säkerställa trovärdigheten i deras räkenskaper vid kreditbedömning?
 6. Hur upplever ni gränsvärdena för revisionsplikten?
 7. Finns det ett samarbete mellan er och banker gällande kreditvärdering?
 - a. Hur yttrar sig i sådana fall ett sådant arbete?